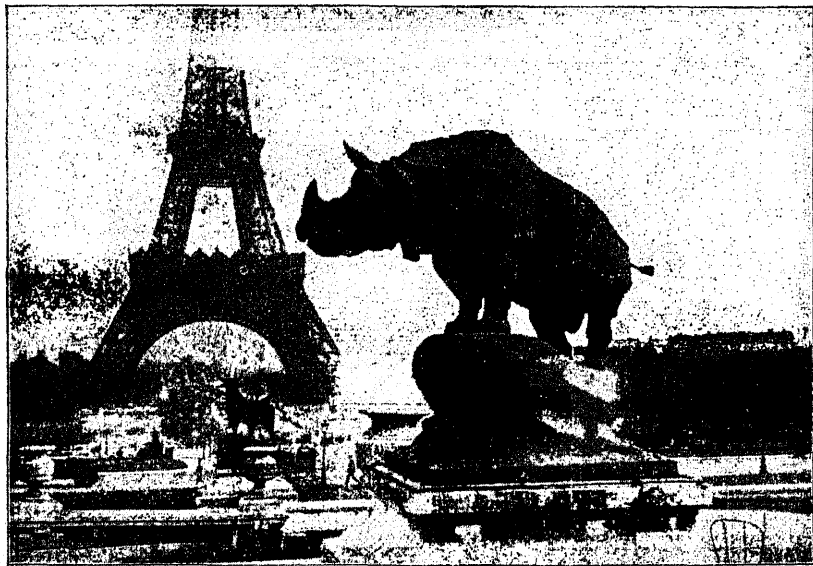

ROMAN

N^o

11

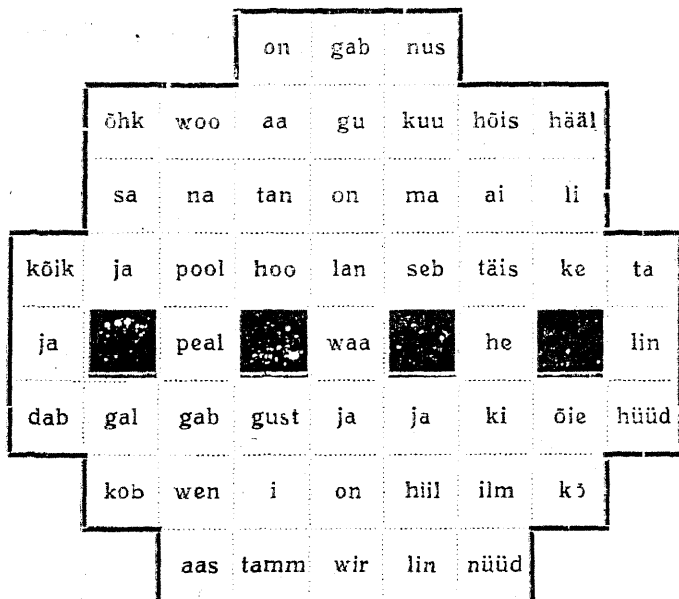

P. Delgrosso, Turin. Hiiglased Trocadéro pargis, Pariisis.

SP
75925
KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Mõistatus

Nr. 11 (173).

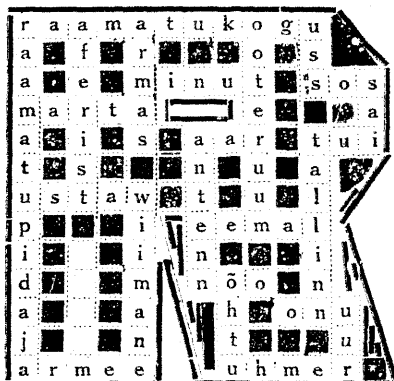

Missugune Jak. Tamme laulu salm on siin peidus? Lahendada ratsamehe kõn. naku abil.

Lahendus ilmub „Roman“, Nr. 14.

Mõistatuse lahendus

Nr. 8 (170)

Imestamisväärne odavasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka **pesu wastupidavust**, samuti **söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saavad imestamisväärne kergesti puhtaks.**
Nõudke igalpool. **Pealadu:** Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

seisukorras. Ta põlved ja jalad puutusid kokku okstega ja puutüvedega. Colter laskis hobusel jõita ja see tormas läbi pajuwoõsa, mis warjas kivistitu juud. Siis jõudsid nad männametsa. Ja äkki peatas Colter kihutama ratsu. Ellen kuulis karjatuft. Ta tundis ära Queeni hääle.

„Tagasi, Colter! Tagasi!“

Wandudes pööras Colter hobuse.

„Et neile käte wahela joosta!“ ütles ta ägedalt. Ja waewalt oli hobune uuesti kihutama hakanud, kui kolas pauk. Ellen tundis ägedat wapunustuft, nagu oleks kiiret liikumist midagi takistanud, ja siis tundis ta, et Colter ta jaldlast kiskus ja õhku paiskas. Ellen langes pehmele sambalale, wigastamatult, waatamata wägivaldsele haarele ja kiirelt kukkumisele, mis oli ta hingamise seisma pannud. Enne kui ta suutis tõusta, rebis Colter ta püsti. Ta nägi hobust werise peaga maas lamawat. Umberringi seisid fõrged männad. Sälle kolas püssipauk.

„Jookskel!“ siistas Colter ja hakkas suurte hüpetega jooksuma, Ellenit kättpidi järele wadades.

Ellen jooksis täiest jõust, süda pekkis tal rinnus, ta silmad nägid ainult kiiresti mööduwaid mändasid ja rohelist, tühja männaseina. Siis kaotas ta tasakaalu, kormistas, ei saanud aga kukkuda, sest et tugew käsi teda hoidis; ta kisti edasi ja kanti lõpuks tihedasse metsa. Ta oli nagu pimestatud. Juud tantšisid ja kahwatasid. Hääled ja paugud kolasid nagu suurest kaugusest. Siis wajus pimedus ta silmade ette.

Kui Ellen jälle meelemärgusele tuli, kanti teda läbi metsa.

„Ho, wäike, see oli waewaline pääsemine“, ütles Colter; wali häälel „Bole ime, et Te kokku langebite.“

Colter hoidis Ellenit kergesti mõlemal käel, neiu pea puhkas ta pahemal küünarnukil. Ellen nägi ta nagu halli, tumeda täpina, mis wõttis aegamööda terawamad jooned, kuni nagu oli jälle selgesti näha, kahwatu ja higist nõretaw, filmad külmad ja imelikud. Kui Ellen üles waatas, pööras Colter pea, et läbi metsade tahapoole waadata, ja liigutus tunnistas ta walmelolekut. Sooned ta kõhnal, pruunil kaelal olid nagu piitsandõrid. Rats ta seltsimeest käisid ta kõrwal. Ellen kuulis nende wargseid samme ja tundis, kuidas Colter kord pahemale, kord paremale pööras. Nad läksid ettewaatlikult edasi, hirmumull seljatagust ja umbusaldusega teed enese ees walmates.

„Tähelepami“, ütles Colter. „Jätuge siia, Ellen. Ma ei taha, et Teid tabab kuul. Kes wõib seda teada.“

Nad olid arwatud sihi ees, metsaga kaetud mäe jalal. Somers, Colter ja Springer heit-

sid uuriwaid pilte igasse ilmakaarde; nad arwestasid nähtawasti tagaajamise, piiramise wõi eraldamisega; kuid nad ei näidanud erilist muretsewat. Somers süütas paberpõssi. Sprigener pühtis nagu määrdinud käega ja luges padruneid wõõ wahel, mis olid nähtawasti poolenisti tühjendatud. Colter sirutas pita kaela nagu kanakull ja waatas läbi metsa rohelise sammastitu üles kivistitu serwa poole.

„Kuulatage!“

Ta laskis pea weidi wiltu, kõrw tuule poole pööratud.

Rõik kuulatasid. Ellen kuulis oma südame tuisumist, lehtede sahinat, rähna koputamist ja kaugeid, tasaseid hääli, millele ta nime ei teadnud anda.

„Metsit, eks?“ küsis Somers.

„Ho, ma ei usu mitte, et nad juba meie kannul on“, wastas Colter. „Me maksime selle loo neile kätte.“

„Lühidalt ja lõbusasti!“ hüüdis Springer; ta wõttis peast musta sombrero, et määrdinud nimetisfõrme läbi kuuliatgu pista. „Niimõisi pääsesin mina. Samasin puutüwe taga ja kui pea tõstsin — jstl oli mul aul pealuus.“

„Kus on Queen?“ küsis Colter.

„Ta oli minu ees“, wastas Somers. „Ja siis, kui lastmine järele jäi — kui olin selle paksu, punapõselise, walgejuukselise Jsbeli sõbra maha lastnud —“

„See oli wist Blaisdell“, kattedas Springer.

„Queenile ei meeldinud peidus olemine. Ta tahtis tegutseda. Kuulsin, kuidas ta pomises, ja kui talt küsisin, mis teda wihastab, kargas ta püsti ja ütles, et tahab sellele indiaanlikule metoobile lõpu teha. Ja kadus metsa.“

„Ho, küll see on rewolwrikangelane.“ Colter wangutas pead. „Sestsaadit kui see cowboy Blue meile rewolwri nina alla hoidis ja seletas, et ta King Fisher, sellest ajast peale on Queen mõrumeelne. Ta ei wõi selle wastu parata. Ta katjub sama trikki, mida katjus Blue. Ja sureb selle juures kindlasti. Kuid ta on õige tehhaslane.“

„Ja kas te teate, kui palju Jsbelleid weel elus on?“

„Raske ütelda. Mets oli kuule täis.“

„Bill Jsbel lamab Tonto orus“, seletas Colter julma rahuldustundega. „Langes Nimilt alla.“

„Ja Slater? Ja Wells?“

„Raks wähem. Raks kahe wastu.“

Springer tõusis.

„Mis peame tegema, Colter?“

„Dodate weidi, — siis hiilige maja juure tagasi.“

„Ja mis siis?“

Somers vaatles Colterit kahtlemate pilkudega.

"Me peame sööma — me vajame waipe", wastas Colter ärritatult "Ja me wõime majas end peita ja paremini wõidelda kui metsas, kus elu hädaohtu wiime."

"Ho, pean sulle ütleva, et ja wist põgeneda katsud", wastas Somers

"Jah, tüdrukuga sadulas", ütles Springer.

"Näib mulle naljakas."

Mõlemad rõõmlid silmitsesid Colterit süngete, umbusfluffide filmadega. Oli wõimatu mõistatada, mis Colter oleks wastanud, kui mitte ta wist äkki teatavale esemele poleks kiindunud.

"On see hunt?"

"Ja näitas Kimile."

Ta mõlemad feltimehed astusid lähemale, et ta sõrmejuuna tähele panna.

"Kindlasti. Suur ühiklane. Haisitis wist meid."

"Ta jookseb Kimi serwall! Ei näita end süngi metsalijena. See on hea märk. Eht jooksid Jäbelid teisele poole."

"Mulle näib asi halb," wastas Springer süngelt.

"Mispärast?"

"Tunnen jeda looma. Olen teda juba mõned korrad näinud. Esimene kord mõtlejin ma, et see on hunt. Teinekord oli ta Jäbelite läheduses. Ja mõitu mind tont, kui ma pole weendunud, et see on mana Jäbeli hundikoer!"

"Ho, ja mis siis?"

"Siis pole meil waja end peita," wastas Springer. "Selle koeraga leiab Jean rohutortfugi üles."

"Tont, mis ja ei ütlet!" pomises Colter. Nähtawasti nägi ta seisuforda nüüd unes walguatuses. Mehed waitisid, mõtetesse swajunult, kuna nende pilgud peaaegu mehaaniliselt maastitku uurisid.

"Edasi!" fofistas Somers. "Kas te midagi ei kuule? Weerem kruus — nagisewad ofjad! — Urwan, oleks hea idee kord pilku sellesse pöösasse heita."

"Minge, mina walwan," wastas Colter "Ei, mu sõber, ei," ütles Somers, kuna Springer tähendusrikkalt naeris.

Colter sai wihaseks, kuid walitses end. Kui ta oli filmapilgu mõelnud, pööras ta lõpuks Elleni poole:

"Dodate siin, kuni tagasi tulen. Ja kui ma pole mõislikku aia järele weel tagasi, minge wargi kuristikku teisele poolele ja läbi pajude blokkmajani. Dodate, kuni pimedaks läheb."

Sellega haaras ta ühe pääsibest ja ühines kaaslastega. Ühiselt ja hääletult hiilisid nad wõksa.

Ellen ei mõelnudki Colteri soowide wastu talitada. Ta tahtis tagasi pöörata haawatud onu juure, kes ilma ramituseta ühikuis blokkmajas lamas. Edasi: kui ta Colteri eest põgeneda tahtis, kuhu pidi ta pöörma? Ta ei tahtnud metsades ära ja sureks nälga. Ta elu oli kuni lõpuni Forti jalga saatusega ühendatud. Ja see lõpp ei näidanud olemat enam kaugel.

Tähelepanu ja põnewus tiwustasid minuteid. Mõne aja pärast kuulis neiu pauke waitises orus paremat kätt, neile wastas kogupauk, mis tuli kauris lähedalt. Wõitlus oli uuesti käimas. Kuid paugud ei kordunud. Kärbsed sumisesid, palaw päite hõõgas taewast ja libises läänepoole, pehmed, soe tuul kahises haabades, rongad kisasid, punased orawad ja sinised kullid tõfisisid häält.

Äkki tufatas Ellen; kajas kiire lühike haukumine kõige suuremas läheduses. See polnud hunt ja waewalt oli ta mõni teine metsloom. Jälle. Uuesti. Hundikoera haukumine! Ellen muutis istet, et paremini näha, ja nägi äkki looma, kes tuletas meele hiiglasuurt metsuhunti. Kuid uus haukumine näitas talle, et siin tõesti oli tegemist koeraga. Ta vaatles teda. Koer jooksis edasi ja tagasi, ta haukumine ei lakanud, see oli targa koera hüüd, kes katsub inimlikku abi lähemale meelitada.

Ellen wiivitas. Ja siis otsustas ta sellele hüüdele järgneda. Selle äkilise hirnu filmapilguft saadit, kui Colteri hobune ta all maha lasti, polnud ta weel pääsnud õudusest Jäbelite ees. Kuid rahulikum kaalumine wiis ta weendumusele, et ta Jäbelite juures waewalt hullemas seisukorras oleks kui Colteri wõimuses. Nii läks ta koera otjima.

Metsaga kaetud terrass oli mõni sada meetrit ühtlaselt tasane ja tõusis siis Kimi poole. Ellen ronis kiiresti üle karedate kiwide ja läbi tiheda wõsa. Hingeldades, higiselt jõudis ta lõpuks mäekünka jalale.

Koer nägi teda enne kui Ellen teda filmas ja jooksis talle wastu. Loom oli hiiglasuur ja karwane, tal olid metsikud, terawad filmad ja ta oli tõesti selline nagu Springer teda kirjeldanud. Alga kuigi ta lähenes kawalasti ja ettewaatlikult, oli ta siiski nähtawasti sõbralik.

"Hallo, koerake!" hüüdis Ellen. "Mis siis on?"

Koer haukus, ta kõrwad lastusid alla, ta keha wajas ja ta karwane saba liputas edasi ja tagasi.

Ellen järgnes talle ümber mäeserwa ja nägi mehe keha seljalt maas lamawat. Ta ümber oli wärste muld ja kahtlane kruus, mis tõendasid ta kuffumist Kimilt. Ta keha ja liigete olek lastis oletada, et tal oli murdmud mitu konti

Kui Ellen ta kõrwale ruttas, nägi ta, et mehe särkirind oli üleni werine. Kuid mees suutis weel pead tõsta; ta silmad olid lahti; ta oli täie meelemõistuse juures. Ellen i tunnud ta tolmunud, kõhna nägu, kuid mehe näojooned ja ta filmade ilme näisid Ellenile olewat ime-
liselt tuttavad.

"Te olete — Jorthi — tütar," ütles ta nõrga, inestunud häälega.

"Jah, ma olen Ellen Jorth," vastas neiu.
"Kas Teie olete Bill Jšbel?"

"Kõik, mis Bill Jšbelist meel on järele. Kuid ma tänan Jumalat, et mu keegi leidis — kuigi ainult Jorthidest."

Ellen põlvitas ta kõrwale; kiire pill aitas talle näidata, mis suguses seisuforras mees oli.

"Kurb, Jšbel — ja ei mingit lootust," ütles Ellen taja. "Teie ei ela kaua. Ma ei saa teid aidata, Jumal teab, et teeksin seda heameelega, kui ma seda oskaksin."

"Kõik on möödal!" ohkas Bill Jšbel ja ta filmad waatasid üle neiu. "Ja õigusepärast — olen rõõmus . . . Aga te võite midagi mu heaks teha. Kas tahate?"

"Jah, muidugi. Nääfige."

Neiu tõstis Bill Jšbeli tolmuga määr-
nud pea oma põlvedele. Ta käed värise-
sid, kuna ta mehe niiskeid juukseid higiselt otsa-
siselt silus.

"Mul on midagi — südametunnistusel,"
sõjistas haawatu. "Olen loomi warastanud!
Jšale ja Blaisdellile — ja kauplesin Daggiga . .
Et olnud mitte kogu ülekohus Jorthidel . . .
Tahan — et mu wend Jean — seda teada
saab."

"Kas tun sed a talle jutustada," sõjistas Ellen
sügawas inestuses.

"Me olime kõik halwad — peale Jeani,"
jatkas Jšbel. "Ka isa põlnud aus . . . Sa ar-
mas aeg, kuidas ta Jorthi wihkas! Jorthi, kes
oli Teie — Teie isa . . . Ho, nüüd on nad
tasa."

"Kuidas?" kogeles Ellen.

"Teie isa tappis meie isa . . . Wiimasel
filmapiilgul — tahtis isa — meid päästa. Ta
saatis Jorthi juure kaskjala — et tahab te-
maga kofku saada — film filma wastu — ja
sellega pidi tüli lõpetatud olema. Nad kohtasid
maanteel . . . Kuid üks Jorthi meestest
Greaves'i poes lastis meie isa maha — püs-
siga ja Teie isa andis talle armupaugu."

"Ja siis, Jšbel," ütles Ellen teaduseta,
pillkawa kibedusega, "siis tappis Teie wend mu
isa!"

"Mis see tähendab?" sõjistas Bill. "Mis
see tähendab? Teie on waleteateid antud. Jean
oleks wõinud Teie isa tappa, aga ta ei teinud

seda mitte. Me kõik leidsime, et see oli ime-
lik."

"Ma! . . . Ja kes tappis siis mu isa?"
hüüdis Ellen; ta hää l kolas nagu raske wakar-
damine ta kõrwale.

"Blue. Ta läks poodi — üksi — hoidis
kogu jalka oma wõimuses. Tappis — Teie isa
— ja Jackson Jorthi."

"Ja nii pole Jean Jšbel ühtki Jorthi tap-
nud!" ütles Ellen imelisel häälel.

"Ei," vastas Jšbel tõsiselt. "Jeanile —
oli see tüli raskets koormaks. Ta pole ialgi
siin elanud. Ja mu õde ütleb — ta olla
Teie armunud — on see tõsi?"

Aeglased, põletawad pisarad ilmusid Elleni
filmadesse, itka sügawamale ja sügawamale
langes ta pea.

"Jah — see on tõsi."

"Ho, see seletab palju. Õnnetus, õnnetus!
. . . Olets wõinud teistti minna — elu on
alati teisfugune kui tuleb — surm . . . Kui
wõiksin weel algusest alata! . . . Mu wae-
sed lapsed — waeisedlapsed kõige warajasemas
nooruses — häwitatud kogu eluks! Kõik asja-
tult . . . Jumal olgu neile armuline —"

Siis hakkas ta kugistama ja palus sõjinal
wett.

Ellen pani ta pea maha, tõusis, wõttis Bill
Jšbeli sombrero ja jooksis kiirelt mäeweerult
alla nii et tolm lendas ja kiwid weerema hak-
kasid. Ta hing oli mõllaw kaos. Hüpates, joos-
tes, libisedes jõudis ta terrassile, jõudis orgu,
jõudis pajudest ümbritsetud oja kaldale. Siin
täitis ta sombrero meega ja alustas tagasiteed.
Ta oli summitud ettemaaltlikult ja aeglaselt as-
tuma ja nüüd alles sündis see, nüüd, mil kiire,
kehaline tegevus puudus, nüüd sündis, et su-
rewa Billi juust kuulnud sõnad ta lihast ja
wereft läbi tungisid ja muutisid hingawa ilma
ta ümber teiseks ilmaks, täis kuldset walgust,
siinist taewast, sõjistawat metsa.

Ta ei kaotanud tilkagi kallist weest. Ta ei
teinud ainustki eksisammu. Aga nii suur oli nõi-
dumus, mis hoidis teda wargis, et ta isegi ei
märganud, et oli äkilisest mäeserwast üles ro-
ninud, ennekui koer teda walju haukumise-
ga ter-
witas. Ellen põlvitas maha, tuhat tunnet woo-
gasid ta rinnas, põlvitas maha, et kustutada
selle surewa waenlase põletawat janu, kelle sõ-
nad olid muutunud nõrkuse jõuks, waenu armas-
tusfeks ja sünge meeleheite sõnatuks õnneks. Aga
ta oli hiljaks jäänud. Bill Jšbel oli juba sur-
nud.

R o l m a s t e i s t k ü m n e s p e a t ü k k.

Jean Jšbel, juhtides hundikoera Sheppi
ohelikult otsas, oli Jorthi jalga kõige kardeta-
wama mehe, rewolwrikangelase Queeni jälgil.

Tumedad werepiisjad kividel ja ratsaniku faabaste selged jäljed kaitstute pöösaste taga märkisid haamatud, aeglaselt rändama põgeneja teed. Jean Isbel hoidis koera tagasi ja sammus indiaanlase mõtlema, walwa ettemaatu-lega edasi.

Queen, truu oma loomule, oli katsumud järele aimata Blue'd sama upfaka jultumusega, sama halwama äkilisusega — oli nagu nõidusewäel Isbeli salga wiimiseesse, õiseesse laagrisse ilmunud. Jean oli näinud teda esimesena, küllalt aegfasti, et karata pantrina warju. Kuid ta õlas oli Queeni esimene kuul, mis teda juba oli tabanud. Gordon ja Fredericks pidid kogu õnduse üksi läbi tegema. Haawatud, wanfudes elujõu wiimast. hoogu kokku wõttes, oli neil weel küllalt mõistust, et tõmmata rewolwrid, Queeni rewolwrit waifima sundida uing wanfumat Jeani metsa pimedusse tagasi saata.

Sõjariistadeta ja takistatud walufast haawast, oli Jean kogu õõ laagris walwanud. Kui hommik koitis, lamafid Gordon ja Fredericks tardumult ja tontlikult mahapõlenud laagritule ääres, rewolwrid kangedes kätes. Jean mattis nad maha, nii hästi kui wõis, ja kui nad maa all olid, lamedad kivid haudabel, siis teadis ta, et ta oli müüd tõepoolest wiimane Isbeliteft.

Päikese tõusul oli Jean lahkunud laagrist, waife kotike liha ja leiwaga õlal ning hoolas hundikoer Shepp ohelikult õtjas, et õtvida Queeni werifeid jälgi.

Tume weri kividel ja jalajälgedel segane kõwerjõon tõendafid Jeanile, et rõõmel oli raskesti haawatud. Tihedas männametsas ühe puu laiade õkste all oli Queen puhunud, haawa kiini sõdunud ja wist ka weidi maganud. Siis aeglaselt sammul — nähtawasti oli ta üks jalg halwatud — oli ta edasi rännanud, tumeroheliseft kuristikust wabale, kuwale, mändadega kaetud terrassile. Siin olid ta jäljed Jeani terawale pilgule selgesti nähtawad. Rõõmel teadis, et teda taga aeti. Ta oli waenlasega arwestanud. Sellepärast läks Jean wäga aeglaselt, wäga ettemaatlikult edasi, et julenud iialgi kalju wõi pöõsa lähedusse minna, mis wõisid olla Queeni peidupaigaks, tuletas üldse kõik jahimehe kunsti meele, et seda meest leida ja end seal juures siiski kaitsta. Queen marssis wäga aeglaselt; wõib olla, et teda takistas haaw wõi, wõib olla, katfus ta oma tagaajajat luurata, ja Jean sammus selle tõttu samas tempos. Sõunast saadik polnud wahje nende wahel erilist suur, mitte kaugem, kui püssipaugu kõla ulatas.

Jeani ümbritsew rahulik, ükif loodusliku ja werine matt, mis tal ees oli, täitsid ta hinge

Jüri Parik Foto P. Parikas.

õigusteadlane, warem tegutsenud Tartus advokaadina, suri 21. mail s. a. Tallinnas. Kadunu oli Eesti suurem tulundustegelane ja suuräri „Silwa“ asutaja ja direktor.

tuhande mõõduma mõttega, mis pöörlesid ühe kõike malitsewa idee ümber.

Warajane külm oli mäefõrgustikke oma nõiakepigaga puudutanud. Ja mets näis olewat nagu tempel, milles inimene oleks pidanud loodusit ja elu austama, selle asemel, et hülida rõõmloomana pöösaste ja puude mahel. Sihtidel wärisefid haabade rohkeaskulbsed lehed; wahtrad kuristikludes lastfid punasel lehestikul tafases tüules kõikuda. Nõeltewaip mändade all wõistles hõbedase rohu pikfate ribadega, mõlemad meelitawad inimese ja looma silmale. Päikeseküllased walgusefädemed, täidetud tolmukübemete ja lendawate putukatega, langesid wildakult läbi rohelistest lehestikust. Tuulekohin kauges metsas mahelbus õrna tuulefeseega läheduses. Wäikesed, tumihallid orawad jooksid igalpool ringi, waatlesid täis uubishimu Jeani ja ta koera, ronifid puudel, kratsifid puutüwefid ja lärmitsesid, heledafilmalised, lõbusad ja jultunud. Puulatwade kohal kaebasid metsikud kanarialinnud — rändlindude esimesed häälitfused. Männikabid langesid pehmelt maha. Risades pahast tujust, ajafid kullid orawaid taga. Nagu wihmapiisjad langesid seemned männiofsetelt. Puu, maa ja lehestiku lõhn, niiske elumahlafit, segunes närtfinud rohu ja mädanewate mändade jaheda, kuwa, magusa lõhnaga.

Ja kuna Jean kõike seda wainustawat ilu, seda uurimatut wainude mõinu sügawamas

hingest tundis. peatus ta teraw pill uuesti tulipunaseil piisabel, mis Queen hallile sambale jätnud. Ja haav oli uuesti awanemud. Jean tundis jahihimu wärinat, mis tuikab pantriski.

Päife läks loota, widerwif tihenes. Algas õõ. Jean ronis mäna tihedate, madalate okste alla, fõi weidi leiba ja liha, toitis koera ja heitis maha puhkama ja magama. Emahunt kifendas täis kaebawat igatsust feltfilise järele. Shepp wärises Jeani kae all. See oli hüüd, mis oli ta afundusest ära meelitanud. Hundiweri ärkas temas uuesti. Jean sidus lehmanahast tehtud rihma käerandme ümber. Kui see süinge awantüür on lõpul, saab Shepp wabadufe, et otsida üfikut kaaslast, kes metsas kaebab. Siis uinus Jean.

Järgmine päew. Queen muutis taktikat. Ta ei katsumud enam jälgi kutsutada. Ta näis tundwat weel ainiust, wiinast soomi: Oma feltimehi jälle leida, kellest ta nähtawasti lahkunud, et omal käel kallaletungi Jsbeli laagri peale läbi wiia. Ta hakkas marsšima loodepoolses suunas, tüüris tolle sügawa oru poole, kus Blaisbelli ja Bill Jsbeli oli tabanud nende saatus. Kusagil metsikus, sügawas metsapadrikus oli Jorthi jalk wiist peidupaiga leidnud. Jean laskis ennast Queenist sinna juhtida.

Ellen Jorth wiibis wiist meeste juures. Jean oli teda näinud. See oli olnud tema, Jeani kuul, mis tappis Colteri hobuse. Ja ta oli pidanud loobuma tulest, sest et Colter neiu enesega kaasa wedas, selle teha kaitsewalliks kasutadaes. Warem wõi hiljem lootis Jean laagrit leida. Ellen Jorth. Mõte ta ilu peale, mida neiu kulutas alatus kergemeelsuses selle rõwli sühtes, lihas ta kättemaksu õiglasemale wihale mõrtjufalikult pimedada tigiduse. Kui neiu weel kord oma alandusest talle kõneleb, siis tapab ta tema ja lõpetab sellega Jorthi suguwõsa!

Jälle tuli õõ, tume, külm, tähtedeta. Ahne hundikisa kajas läbi waitiwa üfsilduse. Ja kuna Jean magas, näris Shepp ohelikü puruks ja jooksis minema.

Järgmisel päewal polnud koera enam tarwis, et Queenit jälgi taga ajada. Ubus, sügawas rippuwad pilwed metsas ja läbipaistmatu wihm olid rõwli sibilist ära effitanud. Ja ta teadis seda ise. Imelik, et küps mees, wõitleja sajas wõitluses, kes oli walanud palju werd, sai õuduse saagiks, sest et ta oli effinud! Seda luges Jean Jabel ta jälgedest.

Kolmas päew. Nimi lõunapoolse serwa all kõrmetas tuline päike. Ainiust tuulesõhku. Ja kui tuli lõuna, hakkas Jean wärifema, higist nõ-

retama, ta kurt kuimas, oli täis tolm. Kangekaelsus ja eluwisadus, mida see haawatud rõwli näitas, täitsid teda imestusega. Kuid asi ei wõinud müüd enam kaua kesta. Jsegi pimedada filmad oleksid wõinud ära tunda Queeni labürindilist teed läbi wõstastiku.

Jean peatus. Kauguses, kõrgel oru kohal, ronis must mardikas üle helerohelise mäeweeru. Queen. See waade mõjus Jeanisse nagu metslooma nägemine jahikberale. Aga ta walitfes ennast, kuitgi ta oma loomusundi enam walitfeda ei juutnud. Meglaselt jattas ta tolmust, kuuma rada.

Queen kadus. Oli ta alla langenud? Peitis ta end? Jean kiirendas samme; kadus igaw tund, kuna ta oli roninud mäkke. Siin sibi serwal, millel ei kaswanud pödsaid ega rohutu ja mida ümbritfes kolmest küljest kitsas metsariba, oli Queeni jõud raugenud. Kõpuli oli ta üle tolmuse sibi roomanud, jättes weriseid jälgi. Jean uuris kaua puude ringi ja madalat künngast, mis neljandal poolel tõstis oma halli kaljupea üle mändade. Oli wiist parem, arwas Jean, warjule jääda ja sibilist hoiduda kuni kohani, kus Queeni tee jälle metsa wiis. Ta tundis wäsimust, oli pahas tujus ja ta walitsus polnud enam endiselt hoolas. Kuid tuhundet korda surus ta alla põletawa kättemaksuhimu, hoidis end metsaserwal ja tegi pika tee, et lageda maastiku ümber ringi teha. Ja äkki peatas ta. Ühe puu all, selg wastu tüwe, istus mees.

Jean Jabel waatas terawamini, et weenduda, kas ta filmad teda ei peta. Tihti on puukännud ja kaljurahnud imeliselt sarnased seiswatele wõi istuwatele inimestele. Jean libises puu juurest puu juure, kuni ta oli kindel, et see istuw ilmutus oli inimene. Ta istus wäga sirgelt, waatas sibilist, ta käed puhkafid põlwedel — ja lähemal waatamisel nägi Jean, et ta hoidis mõlemas käes rewolwrit.

Queen! Lõpuks ometi oli rõwli julgus uuesti ärganud. Ta ei jattanud enam edasi minna. Ta ei saanud põgeneda ja nii walis ta surmakindla julgusega waba sibi, et julgelt waenlasele wastu waadata ja surra. Jean tundis tasast imelust tema wastu. Siis libises ta mändade alt wälja ja sammus edasi, lastewalmis püts käes.

Queen ei liigutanud. Ta tardunud, ebaloomlik olek näisid Jeanile nii imelised, et ta seisatas tasase hüüdega. Ta oli müüd umbes wiiskümmend sammud Queenist eemal, selle wäiteste rewolwritte lastekauguses. Jean hüüdis terawalt: „Queen!“ Jffa oli kogu sama tardunud nagu emegi. Jean astus mõned sammud edasi, püts käes, walmis lastma, kui Du-

een tõstab revolwri. Mehe liikumatus ajas külma higi Jeani otsale. Ta peatus uuesti ja uuris istujat terawate pillkubega. Äkki mõistis ta. Queen oli surunud. Ta oli toetanud seljaga männi najale, walmis waenlast ootama, ja oli niiviisi surunud.

Rahtluse warigi ei tulnud temale mõttesse, kui ta edasi sammus. Gordon ja Fredericks olid surmahetkuses rõõwlit surmawalt haawanud. Jffa lähemale läks Jean, sügawasti inestades. Kui tontlik oli see nägu, kui kõhn ja wali! Kolm põgenemise päewa olid olnud Du-
eenile päris pörguks.

Jean jõudis koguini — waatas selle peale alla. Revolwrid olid käte külge seotud. Jean tujatas tagasi, sest ta mõtted wahetasid äkki suuna. Wälkfire pill näitas talle, et Queen oli puud vastu nõjatanud, — teine pill näitas talle saabaste jälgi.

„Sumala eest, nad on mu lõhju meelitanud!“ ütles Jean ja kuigi ta kiiresti mämma taha kargas, polnud ta nii kiire küllalt, et pääseda kamalate rõõwlite käest, kes talle lõhju olid walmistanud. Ta tundis tina hoop, pistet ja põletamist, ennekui kuulis püssi paukumist. Kuul oli ta pahemast käewarrest läbi tunginud. Ta seisis puu taga; mäe jalal tõusid walged suitsepilwefesed, mida saatfid kõiksugu kujud ja mis teatasid rõõwlite peidupaika. Kuulid löid loore tüwelt ja wilistafid mööda. Jean nägi meest kalju tagant ette tormawat ja kummargile teise kalju poole jookawat. Jeani kiire kuul peatas teda teisel poolel teed. Mees langes, tõusis uuesti ja kõikus pöõsa warju, mis oli waewalt küllalt juur, et teda peita. Sellesse pöõsasse laskis Jean kuuli kuuli järele. Ta ei tunnud walu haamatud käewarrest, kuid äkilise wapustuse tunne oli weel ta teadmises ja see, koos lõhju üllatawa mõjuga, kuna tagasihoidud, üle jõuliste kirgede äkilise puhkemisega, oli põhjus, et ta hirmsa kiirusega tühjendas oma Winchester püssi tagawara, et tappa meest, kes oli teda haawanud.

See tagawara oli ainus, mis tal oli kaasa, Weresjani oli teda pimestanud. Jean kirus ennast ja käsi haaras wõõ järele. Kuulaenguline oli kadunud. Ta oli tuleriista kinni sidunud; kuid nõõrid olid kattenud.

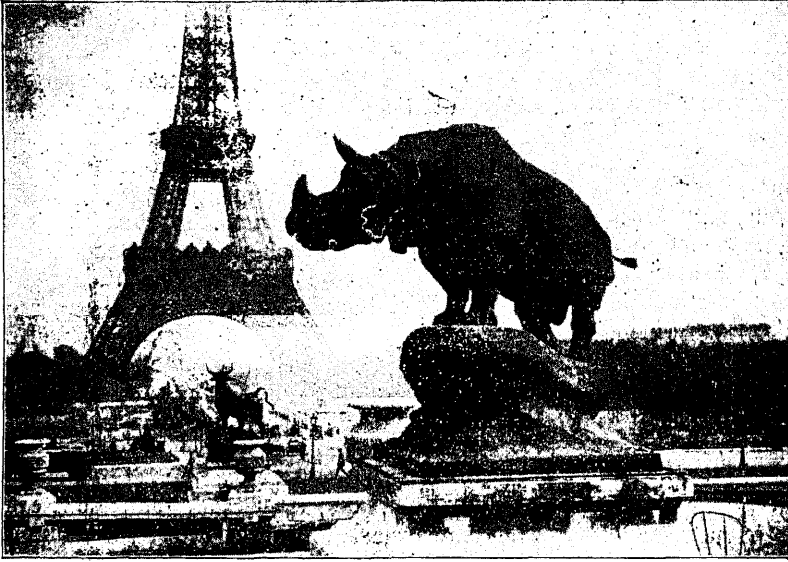
Jälle andsid rõõwlid tuld. Jean kummardus ette, haaras ühe Queeni revolwritest ja kistus selle ta käest. Tuleriist oli tähi. Mõlemad tuleriistad olid tühjad. Jean waatas uuesti lagendikule, et määrata liini, kus lendafid kuulid; siis märkis ta mõtetes oma tee metsatukant ja hakkas täiest jõust jooksuma. Ta jõudis selle kaitsema warjuni. Rõõwad hüüdes ta taga kuulafid, et oli mõistatunud ta põgenemise põh-

jus. Ta waatas tagasi ja nägi kahte wõi kolme meest mäeweerult alla ronimat. Siis kõlas hirmunud hobuse wali norstamine.

Jean heitis kasutu püssi minema ja ruttas mäeweerult alla, hoidis end kogu aeg kõige tihedamate männaridade warju ja tegi ringi ümber männimetta. Joostes mõllasid ta peas wihased mõtted, — mõte pääsmise peale, mõte leida laagrit, kus olimaetud Gordon ja Fredericks; et sealt tuua püssi lastemoonaga. Ta tundis märga werd käewart mööda alla woolawat, kuid ei tunnud walu. Mets oli liig õre hea kaitse andmisets. Ta ei julenud mäfte joosta. Ainus wõimalik tee oli otse ta ees ja lõppes veagi äkilise kuristikuga, kuhu wõimatu oli alla pääseda. Kui ta peatas, ahkides ja hingetu, kuulis ta kabjaplaginat kõwadel kiwidel ja siis hobuste traawimist pehmel piimal. Rõõwlid olid märganud suuna, kuhu Jean jooksnud. Jean ei kaotanud aega ringiwaatamisega. Ja tal polnud see sugugi tarwilik; sest kuna ta kalsjurahtur paremal küljel edasi jookkis, kõlas pauk ja kuul wilistas üle ta pea. See tiwustas ta samme. Nagu hirm ruttas Jean edasi, hüppas üle maapragude, puukändude ja kalsjude, kõrwad täidetud tuule kohinaga, kuni ta kiire pill märkas tihedalt kaswawaid männioksi kuristiku serwal. Ta hüppas roheliste masji. Ta raskus paiskas ta läbi pealmitse okste. Siis aga peatasid ta laalifirnutatud käewarred ta kuffumist, hoidfid teda kinni, kuni ta oli leidnud kindla tee. Pikk, kõtkur oks laskis ta sügawale, kuni ta kinni püüdis teise kõwema oksa, mis ta kaalu kanda suutis. Neglaselt tõmbas ta end männatüwe poole, jõudis selleni, leidis teisi oksa, ruttas neid mööda sügawamale, kuni ta kohal oli ainult mustendam, tihe nõeltepadrit ja tema all pruun, warjufas kuristik. Weendunud, et teda ülevalt näha ei wõidud, libises ta hääletult puude all edasi ja aeglaselt wabanes jurwe, mida ta oli tunnud rinnus.

Ta jookkis halli samblaga kaetud kalju poole ja peatas seal, et puhata ja kuulutada. Kõrgel ülewal, nähtawasti paremat kätt, kõlas tasane kabjaplagin. Silmapilgul tundis Jean enese kindla olemat. Ta sidus kaelarätifuga haawa, mis hakkas niüd walutama. Aga kuigi tal oli wähe karta selles karedas maastikus rõõwleid, polnud ta seisuford sugugi rõõnustaw. Ainus relw, mis tal oli, oli nuga ja ta kuue taskus oli ainult wäfte. Ihatagawara. Sellepärast pidi ta hädajunnil laagrit otfima, kust sai püssi ja lastemoona, kus wõis süüa ja puhata, ennekui rõõwleid uuesti hakkas taga ajama.

Ta tõusis ja libises mändade all rohuga kaetud sibile, mis paistis puude wahel. Ja kuna

G. Delgrosso, Turin. Hiiglased Trocadéro pargis, Pariisis.
Pildistatud Voigtländeri Heliariga.

ta edasi astus, indiaanlase aeglase sammu ja walwa filmaga, töötas ta aju:

Queen oli põgenemisel selle oru poole täürinud, kuni ta eesis udus; ja kui ta meest orienteeruda võis, katsus ta viimse jõupingutusega üles Rimile ronida, et leida seltsimehi. Kuid ta jõud raudes. Kui Jean selle üle järele mõtles, jõudis ta otsusele, et Queen nähes, et ei suutnud edasi minna, arvatavasti laskevalmis revolwritega tagaajajat ootama jäi. Ja selles olekus oli ta surunud, Siis tõi juhust ta seltsimehed sinna; need ostasid hinnata seisuforra määrust, mõtsid padrunid revolwritest ja nõjatasid ta puud vastu, et Jeani lähemale meelitada. Nad olid kawala lõksu wälja mõtelnud, mis peaaegu oleks surmannid wiimase Isbeli Selle nappuuta plaani taga seisjis wist Colter. Wõitlusest saadik Isbeli asunduses, mis nais müüd olemat kauges minewikus, esi-nes see Colter ifka rohkem ja rohkem karbetawama waenlasena, tugewam ja hädaohtlikum kui Forth ja Dagg. Ja Colter juhtis müüd jalga ülejäänud mehi, Colteri käes oli ka Ellen Forth.

Kuristikku sein paremat kätt muutus äkilisemaks ja pahemal olid müüd metsaga kaetud künkad ja roheline wõsa, mis lõppes läänes pajudest ümbritsetud heinamaaga ja idas pika, madala, mändadega kaetud terrassiga. Mitu kilomeetrit ülewal pool oli koht, kus Queen oli üllatanud Jeani ja ta seltsimehi laagritule ääres. Ja kusagil läheduses oli rõwvolute peidupaik.

Müüd marsis Jean äärmise ettemaatusega edasi, täitsa weendumud, et talle ei wõinud jääda kuulmatuks ükski hääl, ükski liigutus, ükski märk, midagi, mis oleks olnud ebaloomulik kuristikku metsifule rahule. Ja ta esimene meel, mil oli midagi teatada, oli ta teraw haistmine. Lambad!

Siis kostis tajane kelluste helin ja lõpuks, kui ta wõis waadata üle lagendiku, milleks awanes kuristik, nägi ta üllatud pill hiiglahuurt, halli, willaft merd, mis täitis kogu heinamaa. Siin olid tuhanded lambad aasal. Jean teadis, et mitu karja Forthi asundusest karjaste walwel mägestikus oli, kuid ta poleks iialgi mõelnud, et nad wõiks olla nii kaugel läänes, rohkem kui kakskümmend kilomeetrit Cheveloni kuristikust eemal. Ta uurimad filmad ei näinud karjuseid ega koeri. Kuid ta teadis, et selle hiiglakarja läheduses koeri oli. Ja kuigi ta oli kawal, ei wõinud ta loota, et pääseb lambakoera ültheast haistmisest. Oli kõige parem sama teed tagasi pöörata, mis ta oli tulnud ja pimedeseni oodata, siis kuristikku teiselt küljelt üles ronida ja kaares sihi poole tüürida. Kohe pööras ta ümber ja alustas tagasiteed. Kuid peaaegu samal filmapilgul peatas teda kabjaplugin.

Hobused tulid suunast, kuhu ta oli minna kawatfenud. Nad olid üsna lähedal. Minus ringwaade näitas Jeanile, et ta ei wõinud leida üsna kindlat warjupaika. Nii oli ta sunnitud jälle suuna muutma, lootes marsti kaljupragu leida, mida mööda ta wõis üles ronida.

Surutud vastu kaljumüüri, astus Jean kuristikku mööda edasi, takistatud tihtilugu pajude wõsast ja lahtistest kiwidest; tihti tundis ta end kuisatuses ronida kindlasse nurka, kuid ifka jälle kostis kaugusest ahwardaw, tajane kabjaplugin.

Kaljumüür lõppes terawa serwaga ja kui Jean ümber nurgapööras, leidis ta enese uues kitsas kuristikus. Kartlikust kiirusest hoolimata awalbas see metsif maastik ta peale imelisi mõju. See oli hästi warjatud, mändadega ümbritsetud maapragu. Tema kohal säras taewas tumesiniiselt.

(Järgneb).

Karin.

Saksa kirjaniku Wilhelm Jensen'i romaani.

2

Ta vaatas tibras kulmel ülles ja haaras äkti neiu käerandmest nii kõvasti kinni, et see otse walu tegi. Siis tõmbas ta neiu mõned sammud ülles poole ja ütles, osutades alla jõe, sumbutatud häälega:

„Kes kurt oleks ja näeks teda siin, kuidas ta lilledele kalbal filmi teeb, kuidas ehapuna ta waiksel peeglil peegelbub ja ta wesi selgena ja

naeratab ja särab, kes sind kaisutab ja suudleb ja su palgeid silitab — ja kes ta kalbal seisawad, on kõik pimedad ja kurdid; nad ei näe kuristikku, mis nende ees aegutab, ei kuule mürisewat kohinat, mis nende surmatarjatusest üle jaab käima — ahahaha — mõtle minule, tüdruk, kui ja temaft jälle kuuled; tema nimi on — “

Nik. Nyländer. Käsmu rand.

Läbipaistwana muretumalt edasi woolab, kas usuks see, neiu, et sügawuses juba pine jõgi edasi tormab ja teda haarab, kui ta enese muretuks tema hoolde usaldab, ja ta mõne sekundiga naerdes ja purustatult pikalt walmistatud kuristikku paiskab? Ja ometi ütlen ma sulle, minu Trollhätta on lapsenanguasi selle jõe kõrwal, mida mina tunnen, kes weel õrnemini lilledele filmi teeb, kes weel päikesepaistelisemalt filmi teeb, kes weel päikesepaistelisemalt

Ta oli selle süinge lustilikkusega ja ruttu wälja puristanud.

Siis küsis ta äkti:

„Mis su nimi on?“

„Katarina Stenbock.“

Neiu wastas seda lihtsalt, rõhuta, kuigi nimi, mis ta ütles, üks paremaid oli Rootsis. Seda oli märgata ka mõjust, mis ta wõõrale awaldas. Sest mees taganes üllatudes ja ütles,

neiuile filma waadates, aga ka tunduvalt suurema riitelliku wiisakusega:

„Sumala eest, selle maa pimedus on külge-hakkaw, muidu oleksin pidanud sinu kohe esimehe pilguga ära tundma, Trollhätta roos! Wõi digemini“ — ja midagi kummaliselt wõitawat peitus ta naeratuses, mis ta sõnu saatsid — „ma olin sinu iluduse kohta käiwate luuletuste järele sinust enesele teise pildikujutlemis, Karin, sest meie maa luuletajate filmad on sama närivad kui nende möögad. Ma tänan sind, ja pead teadma, minus peitub teatud tung kõiksugu narride asjade peale, ja ma olen suurematuse heaks vähemalt midagi leinud sellega, et pääsisin Trollhätta roosi.“

Karin Stenbock punastas kergesti; ta oli eesimene, kui ta wõõra mõistuses oli kahelnud — tema wiimased sõnad tõendasid seda. Kuid ähtlasi oli tal, nagu ei tohiks ta teda kuulda, ja jälle ei wõinud ta teistki, kui mõtles, mis ta oma elupäästjale wõlgnes. Peale selle kajas midagi mehe kõnelt ja mõtetest, mida ta ei wäljendanud, wõib olla veel rohkem, mis teda saladusliku sugulusega tema poole tõmbas. Nagu tema, nii seisis ka selle mehe filmade wahelduwas ilmas Freia mure kaotatud armsa pärast.

Nii seisis neiu oma otustamatuses ilusamana kui ial enne ja waatas maha. Waikiv, minuteid kestew wõlu ümbritses neid kaht elawat kaju seal kaljuoru lagendikul. Film hakkas pimenema, tuul kõwenes ja ajas pilwi Weneri järwelt üles; aga noormees näis unustanud olewat kõik oma kummalise tuleku otstarwe ja eesmärgi, ja tema filmad wiibisid täis unistawat läiget, mis neile enne wõõras olid, Karini õrnal proffilil.

„Film läheb pinedaks, ma pean koju minema,“ ütles neiu wimaks.

Noormees seisis ja ei liigutanud. Neiu tegi mõne sammü ülespoole ja pööras siis ümber. Ta tahtis midagi küsida, aga oma hariliku wiisi wastu tundis ta enese olewat kohmetu ja ei osanud sõnu leida.

Nüüd äigas noormees käega äkki ügedasti üle oma näo ja wana ilme seisid jälle ta silmis. Ka hääles, kui ta lühidalt küsis:

„Kas Stenbock — kas wiibib sinu isa ka Stokholmis?“

Neiu raputas oma kuldjuukseid.

„Tahtis sinna minna; aga ta wigastas jala ja ei saanud sadulasse minna. Minul oli sellest hea meel.“

„Siin oli sellest hea meel, tüdruk? Kas ei soowi sa, et Daani Christiern teda suudleb?“

„Ei pea küllastama waenlast, see pole ilus ega — tark tegu,“ lisas Karin.

Wõõras astus jälle ruttu tema juure.

„Sa annad selle maa aadeli kohta walida otse. Waenlast? Kas tead ka, et see sõna sul wõib pea maksta? — Daani kuningas Christiern on täna Rootsi kuningas, on sinu isand, ja kui ta sinu isa maja oma küllastusega austab, siis wõid mõnel uuel Amsterdami tuikesel kingapaelad kinni siduda.“

Karin tõstis uhkelt otseärselt, ta filmist loitis wastu nagu leekiw tüür warjatud wulkaani sügawusest üle näo.

„Aga kui sind wägisi summitaks?“ jatkas mees ruttu.

„Siis neaksin ma Teid, et Teie käsi minu sealt tagasi kiskus!“ Ta huuled wärisesid, kui ta käsi alla weele otutas. Wõõra sõnad olid õrnas neius awanud ühe jõe lüüfid, mis äkki ta sisemuses kohisema ja üle ajama hakkas nagu Trollhätta. Aga sama ruttu tundis ta enese jälle rahule ja jatkas hariliku häälega:

„Ma ei tea, kes Te olete, et usute üht neiu wõivat kartlikuks teha. Rootsis leidub veel mehi, kes selle maa neidusid ei lajeks häbistada, waid nende eest oma werega wälja astusid.“

Küsinus, mida ta kaua oli katsunud esitada, seisid esimestes sõnades peidus; aga see, kellele need sõnad määratud, ei näidanud neid tähele panewat. Ta küsis ainult pooleldi pilkawalt:

„Sul on julgust, Trollhätta roos. Kas tunned sellist meest? Kas tead sa ta nime?“

Trotsinus ilmus Karini suumurkadesse.

„Ja kui ma ka üheainja teaksin, juba nii mõnikord on mõni mees, kes tõesti mees oli, oma rahwa orjusest päästnud. Jah“ — jatkas ta tõuswa meelepahaga ja nagu wäljakutsuwalt otsekohe noormehe läbitungiwatesse filmadesse waadates — „kui ma ühteigi teist ei usaldaks peale Gustaw Grifsoni —“

Ta peatas, sest ta seltsiline hakkas nii kõledalt ja loikawalt naerma, et see ümbritsewatest kaljudest tagasi kajas.

„Kas tunned sa Gustaw Grifsoni, Karin Stenbock?“ küsis ta.

Pooleldi kartlikult, pooleldi haawatult raputas neiu tummalt pead.

Noormees aga kiristas hambaid ja jatkas natukesel aja pärast:

„Näed, sa räägid seda, mida räägiwad teisedki inimesed; mina aga tahan sulle ütelda, mis sinu Rootsimaa päästja on. Ta jookseb daani koerte eest nagu jänes maalt maale; näeb, kuidas Christierni sulased naissi ja lappi piitsutawad ja topib nende kisa kuuldes oma kõrwad kinni; ta kuulab oma rahwa ahastust ja tal pole selle eest mingisugust lohutust peale

wõimetu kirumise. Ta on argpüks, kes ennast õõsel warjab koobastes, et ta kallis elu hädaohu ei satuks, on warblane, kes wannub külile, kes ta peesä tunginud, kättemaksmist, ja ta ehmatab, kui kuulab raua kõlsemist, wärioseb nagu naine, kui mõni kuim oks metsas prafatab —

Ta katkestas, nagu oleks ta oma wiimaseid sõnu tahtnud pildistada, ja pööras äkki pead kuulata des tagasi. Tuul, mis pilwi kiiremini üles piitsutas, jooksis neist ette ja raputas pöõlaste ofsi kuuldawa prafsumisega; üksikud ekfinud wiimatilgad hakkasid kummaliselt lafjudes langemud lehtede le langema. Mõne sekundi püüsis noormees kuulata was seisandis, siis pööras ta neiu poole tagasi ja ütles:

„Karin Stenbock, ma pean selle õõ sinu isa majas weetma. Ära ole minu peale pahane. Sa näid Gustaw Grifsonist piisut lugu pida wat; minu sõnad ei olnud nii pahasti mõeldud, meelepaha tema saatuse ja ta isamaa üle kis kus nu kaasa, mitte aga tema enese üle.“

„Mina ei tunne teda, see tähendab, ei ole teda iial ise oma filmadega näinud,“ wastas neiu rahulikult, „aga sellegiparast arwan ma teda paremini tundmat kui Teie.“

„Mud ja, tüdruk? Minagi pole teda oma filmadega weel iial näinud; alati oli ülesaa matu takistus seal ees, ja ma usun peaaegu, et see mind kogu eluaeg takistab. Aga kuulnud olen ma temast tihti ja sinul wõib küll õigus olla. Kaitse, kaitse teda, Trollhätta roos, wõib olla et tuleb kord tund, mil ta sulle jeda wõib tasuda, ja Jumala eest, nii kuidas ma Gustaw Grifsoni tunnen, tema wõiks ja tohiks Daani Christiernil Rootsi krooni peast maha lüüa, ja kas wõi aimult selleks, et jeda painna Karin Stenbocki jalgade ette, tänuks selle eest, et ta temas ei kahelnud, kui ta iseene se kadumaks ar was ja koerte ette wiskas. Ja et sa temast nii rääkisid, siis küsisin ma sinult, kas ma täna teie juures wõin õõbida, sest mindki otfitatse ja aetatse daani koertega taga nagu teda, ja mis ja minule head teed, jeda teed sa sellele, kes sinu rahwa waenlasti mitte sugugi wähem ei wihta kui Gustaw Waaja.“

Ta ütles jeda südamlikult ja niisuguse uhkusega, et Karin temale nüüd tahtmatult kae teretuseks andis.

„Tulge,“ ütles neiu, „kuiqi Teie mulle oma nime ei taha nimetada; kui Teie clete Daanimaa waenlane, siis olete Gustaw Stenbocki majas teretunud!“

Õõääralik häämastus seisis weel kord wõõra silmis.

„Kas ei ole hirmus aeg sind teinud ette waatlikumaks, Karin?“ küsis ta. „Kas tead, kes

ma olen? Kui ma oleksin Christierni muuskur, kes tahab sind ja su isa hukutada? Ja kõige paremal juhul — ja tunned Daani kuningas ähwardust neile, kes mõnda tema poolt otfitut warjawad — mis siis sellest on, kui üks ni metu põgeneja enam hukkub, kui tegemist wõib olla õõmetusega kogu sinu majale? Ma täna sind sinu tahte eest, Karin, aga ma olen juba nii mõnegi õõ lausa taewa all maganud, et üht enam ei karda. Selleparast ela hästi —“

„Teie wõite Gustaw Grifsoni paremini tunda kui mina, Gustaw Stenbocki tunnete Teie igatahes wähe, kui usute, et teda wõiks hirm takistada kaitset ja wõmaja andmast ühele Rootsi sõbrale,“ katkestas Karin tõsijelt. „Mis teie aga ennem rääkisite, siis arwan ma, et imbu ufaldus ei anna ühelegi rahwale ta wabadust tagasi ja et —“

Neiu peatas hetke wiivitades ja waatas wõõrale suuril silmil näkku.

„Mis, Karin?“ küsis see.

„Et kui Teie filmad waletaksid, siis Rootsimaa wabadus midagi ei kaotaks,“ lõpetas neiu lihtsalt, nii et peaaegu näha wõidi, kuidas noo rest mehest imetaoline rõõnuwäriin läbi hoowas.

Ta järgnes nüüd neiu le, ilma et oleks weel otutanud proomile, millele ta tema painud, mäest üles, mille harjalt neiu enne oli waadelnud päikese loojaminekut.

Läänes oli taewas weel sinine, ja kuldhele wõi, mis nagu põhjawalgus üles kofkkaewa poole kiirgas, põimis seal horitsonti, kuna idast rasked pilwetombud lähene sid, milles — haruldus Põhjalas sel aasta ajal — wahetewahel wälk siia ja sinna wingerdas. Kalju, millele mõlemad rouinud, ei olnud kõrge, aga ta oli karmis järsk ja selle latwa jäid nad hetkeks seisatama ning hinge tõmbama. Wõõras waatas ringi; pilk ulatas kaugele ahetawas se idasse, lõunasse ja läände, aimult põhja pool warjasid teisel pool Trollhättat seiswad kõrge mad mäed wäljawaadet.

„Näe tuleb siia Stokholmist,“ pomises noormees läbi hammaste; „jeda teadsin ma ette, jesi wiimased päewad olid liig selged.“

„See oli minewik, seal seisab Rootsimaa tulewik,“ ütles neiu ja otutas julgesti läänes seiswale kuldhiilgujesele.

Noormees waeratas kibedasti.

„Aga see loodub meie ees ja meie päew on läinud, kui ta tagasi tuleb.“

Ta lõi jalga wastu maad ja ta filmad waat asid metsikult ringi.

„Neetud olgu igauks, kes nii mõtleb,“ puristas ta ägedasti, „igauks, kes selle maa wabaduse eest kõik kaalule ei pane! Neetud olgu sinu iludus, Trollhätta roos, kui sa jeda tar-

mitaksid muutis kui tasuks Rootsimaa wabastajale!

„Sminene piik kõuemürin saatis neid wihafeid sõnu. Karin sammus, otsaesine ja põsed tumepunased, ruttu mäelt teisele poole alla. Ta süda põksus waljusti ja käsi wärises, nii et liblik, kes ikka veel kokkuböödud tiibadega ta käel istus, rahutult oma katsearwi liigutas. Raskeid wihmatilgad rabijsid; nende ees wide-wikus seisid paks pöösastik, pärnad juba langenud lehtedega ja wahtrad, mis veel leheilus warijsid. Pöösaste wahelt waatas neile wastu ühe wana losjitaolise maja katuse.

„On see Torpa?“ küsis wööras.

Karin noogutas waitides pead.

„Ja kas on Brita Rosen, sinu ema, kodus?“

Neiu jaatas uuesti ja waatas temale imes-tades otsa.

„Teie näite meid tundwat, ja ma arwan, õige oleks kui mina seda ka Teist wõiksin ütelda, emme kui ma Teid usaldan oma isa kaitse alla.“

„Sul on õigus, Karin; jõe tegu oli see minuist, et ma oma tähtsuseta nime niikaua sinu ees warjasin,“ wastas noormees ruttu. „Minu nimi on Gustaw Folkung, ja kui ma sinult veel midagi tohin paluda, siis ära wii mind oma wanemate ette ega ütle kellelegi, et oled mind kohanud. Ma tean, et teie sulastel sel ajal mõisas enam midagi pole teha; luba mind märkamatult mõnda latta minna ja heinites ööbida.“

Neiu kordas nime „Gustaw Folkung“ ja lühas mõtiskledes:

„Olen Teist kuulnud, Teie olete Rootsimaa sõber; on kummaline, et kõik, kes on Rootsi sõbrad, Gustawi nime kannawad. Ei“ — peaaegu kohludes ärkas ta oma mõtetest — „ei,“ ütles ta veel kord, aga teisel toonil oma saatja poole pöördes, „nii ei tohi Teie ööbida, härra Folkung. Teie näete olemat wäsinud ja hea woodi on Teile wajalik; meil on tagaetute jaoks teistgi ruume, seist peale minu ema ei ole meie majas kedagi.“

„Sul on õigus, roos, olen wäsinud; nad on mind wiimastel päewadel kangeisti taga ajanud ja uni kosutaks mind,“ pomises Folkung, enam enesele kui neiu. „Mina ei tunne sinu omaste wastu mitte umbusaldust, Karin,“ jatkas ta walgemini, „aga saladus on ühe käes kindlam kui kahe käes. Sina ei oska waletada, tüdruk — wammu mulle, et ja mind kellelegi, ei kellelegi mingijugustel oludel ära ei anna, ja mina lähen sulle järele, kuhu ja minu ita wiid; seist sinu oled ütelnud: olen wäsinud, wäga wäsinud. Homme olen ma juba enne päikest teie majast lahkunud.“

Karin noogutas pead.

„Ma ei tea, millised põhjused Teil on, aga ma wölgnen Teile teha, mis soowite, seist Te päästite minu elu ja olete meie waenlaste waenlane. Ma wammun, et ma Teile wiibimist kellelegi ei taha teatada. Tulge!“

Ta wöttis warjukate wahtrate all, kuhu nad olid jõudnud, Gustaw Folkungi käest kinni ja tõmbas ta enese järele. Wihm pladises müüd kõwasti puudele ja mattis nende sammud oma alla. Karin käis tummalt ja mõtiskledes.

„See on ainus kindel,“ sosistas ta, ometi nii kõwasti, et ta kaaslane seda kuulis ja küsis, mida ta sellega arwanud. Neiu wastas ruttu, majas olla waid üks tuba, kuhu öösel keegi ei minemat, ja sinna wiivat ta tema.

Müüd seisid piik maja, mis nad enne kaugele näinud, just nende ees. Ta oli täitsa pime, ainult alumiselt korralt ja ühest toast teiselt korralt paistis tulekuma. Sminene tuli põles just peasissekäigu kõrwal seiswas toas ja läbi akende nähti sulaste ja tüdrukute nägusid tuuleõhust wubisewa õlitule ümber.

Karin hoidis awatud wärawa juurest kaugele ja tõmbas oma kaaslase kõrwale aeda lossi tagaseina juure. Seal hulus idatuul kõwemini ja piitsutas wihmapiiski täiel jõul wastu müüri. Ometi kuulis ühe hiigladogge peen kõrw, maja ümber hulkudes, tulijate sammu ja urises tumedalt, kuni Karin ta tasakesi, aga käsitawalt oma juure kutsus. Müüd jooksis koer rõõmsasti muutkudes nende juure, aga urises uuesti wööra lähedust nunnutatades.

„Wait, Björn, see on rootslane, mitte daanlane!“ kästis neiu ja dogge haugatas weel tasakesi ning lastus siis oma käskijanna kõrwale maoli maha. Karin kobas pimedat müüri ja lükkas raske riimi eesti; ta pani raske ukse seest jälle lukku ja juhatas oma kaitsealuse pimedat treppi mööda üles, siis läbi kitsaid kätke edasi, kuni nad jällegi ühe ukse ette jõudsid. Seal wöttis ta taskust wõtme ja awas selle ukse. See oli teine õhk, mis sealst pimedast Folkungile wastu tungis; midagi, mis temale no-wembrist hoolimata näis olemat kewadõhk, soe ja ometi wärste ja healõhnaline, nagu suihommit — aga waewalt oli ta üle läwe astunud, kui neiu ta käe lahti lastis ja temale sosistas:

„Tuld ei tohi ma Teile tuua, see annaks Teid ära; ka kobinat ei tohi Teile teha, seist minu ema elutuba seisab siin kõrwal. Tema ise on wäga terawa kuulmisega, pealegi wõiks mõni tüdruk wõi sulane juhustlikult seal wiibida. Minu isa on ühe hea naabrit juure sõitnud ja ei tule emme homjet tagasi. Niipea kui wõimalik on seda märkamatult teha, toon Teile süüa; lükkake riim seest ette ja ärge awage seda

enne, kui eest väljast krabistatakse ja „Gustaw Waasa“ üteldakse. Ja siis seal afna juures seisab pint puhkuseks —

Ja peatas silmapilgu.

— „Ei,“ parandas ta ruttu, „Teie olete väsinud, siin pahemal pool leiata moodi, heitke sinna pikali ja puhake; ometi tõmmate enne kingad jalast —“

Viimase palve ütles ta pisut kohmetult ja segaselt, aga veel enne kui Folkung selle mõtet oli taibanud, kuulis ta, et uks kinni läks.

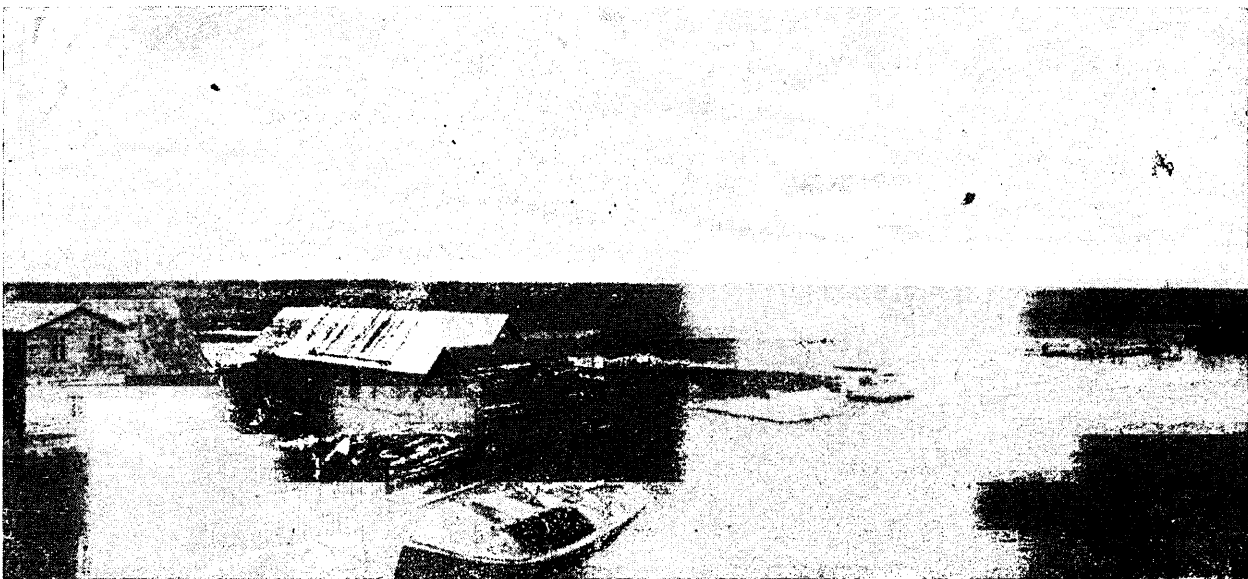
„Urge unustage riivi ette lükkamast,“ sofiistas neiu veel kord ukse tagant.

Aga noormees ei kuulnud ta sõna, vaid awas tahtnatult veel kord ukse ja wahitis neiule pimedas järele.

„Trollhätta roos ütleb, et „Gustaw Waasa“ on loosung sõna. Ta oleks pidanud ütleva, Gustaw Grifson on narr, kes ei tea, mis teeb, seitsaadik kui ta ühe neiu kätt on oma käes tunnud.“

Ta astus afna juurest tafasefi tagasi ja kobas seina äärt mööda edasi. Kõik oli kõvasti ehitatud, et tuul ja külm ligi ei pääseks; kõrged, nikerdatud puukapid seisid murkades, siis jälle sein. Ei, nüüd tabas ta kobaw käsi jällegi puud, kuid see oli file ja tafane nagu uks. Ühtlasi tungis sealt läbi kitsa praow walgus ja samal hetkel järgnes walgusele tuntud häälekõla, nii et Folkung kuulatahes seisma jäi.

„Tere õhtust, ema,“ ütles Karin waljusti. Kõnetatu wastas:

Rann-Jõesuu Võrtsjärvel.

„Karin!“ hüüdis ta tafasefi.

Kuid wastust ei tulnud; ainult tuul wingus kowa tõmbega läbi pimedas käigu seest et selle toa aken, kus ta wiibis, lahti oli. Külm tuuletõmbus wiis mehe meelemärgusele, ta sulles ukse ja lükkas riivi ette.

Siis astus ta afna alla, mille õõnsus omas halluses pimedusest silma paistis. Ta lastis wihma enesele, näkku sadada ja waatas wälja. Maapinda ei wõinud ta enam näha, aga ta arwutas trepiastete järele, mis ta üles tulles lugenud, kui sügawal see tema all wõis seista. Selles effitas teda doggekoera rõõmus haukimine, mis aiaft tuli ja ifka enam ja enam maja esiküljele taandus, selgesti talle teatabes neiu asupaika, kes oli tagasi minemas.

„Gustaw Waasa,“ sofiistas ta enese ette,

„Sa oled kauaks wälja jäänud, Karin; ma usun, ilm on juba pimedaks läinud.“

Näätija pidi olema mitte üksi nõrga nägemisega, ei, ta pidi olema täiesti pime.

„On öö, ema,“ wastas neiu, „ja wäljas on torm. Ma käisin Trollhätta ääres ja päästsin wiimase liblika elu; ja tunned teda, temal on punased tähed tiibadel. Ta tahtis lennata üle Trollhätta ja kukkus wette; mina päästsin ta sealt ja seitsaadik istub ta taltfalt ja rahulikult minu käel. Tema ei ütelnud, et ta mind tänab, aga ma tunnen, et ta teab, mis ta mulle wõlgneb, ja tänulik on. Oleks see tema teha, tema paneks ta oma elu minu eest kaalule Tule, ja wäike narrike, istu sinna lilledele!“

(Järgneb.)

Elumõistatus.

Norra kirjanik **Björnstjerne Björnson.**

„Mispärast peame siia istuma?“

„Sest et siin kõrge ja walge on.“

„Aga siin all seisab sügawus, ja päikesekiired langewad wäga silmipimes-tawalt wette; lähme edasi!“

„Ei, mitte edasi!“

„Siis tagasi rohelistesse lehtlasse; seal oli ilus.“

„Oh ei, ka sinna mitte.“

Mees laskus laisalt maha, nagu ei oleks ta jõudnud wõi tahtnud enam edasi minna.

Naine jäi, üksisilmil temale wahtides, seisma.

Siis ütles mees:

„Aasta, nüüd pead sa mulle sele-tama, miks sa nii ehmatasid, kui wõõ-ras kapten hämarikuajal tупpa tuli.“

„Seda pole ma mõelnud!“ sosistas naine ja näis põgeneda tahtwat.

„Sa pead seda mulle enne minekut ütleva, sest muidu ma sulle järele ei tule.“

„Botolf!“ hüüdis naine ja pööras, aga jäi seisma.

Mees ütles:

„Ma töötasin küll sinult mitte midagi küsida ja tahan ka sõna pidada, kui see sulle armsam on; aga siis on ka kõik otsas.“

Nüüd hakkas Aasta nutma ja lähe-nes mehele. Tema wäike, peen keha, ta wäikesed käekesed, ta pehme walge juuks, kust selle ümber seotud rätik maha wajunud, ja siis weel eriti ta sil-mad ja suukene — kõik need kütkesta-sid üksikult ja kõik kokku pakkus ime-armsa pildi. Heledasti ja särawalt lan-gesid päikesekiired temale.

Botolf tõusis äkki püsti.

„Jah, sa tead, kui sa mind nii waa-tad, siis annan ma järele. Aga nüüd tean ma ka, et asi hiljem weel hulle-maks läheb. Kas sa siis sugugi ei taipa: kui ma sulle ka sadakorda töotan sinu minewikku mitte tunda tahta — rahu ma ei saa ja töotust ma pidada ei jõua!“

Mehe nägu ilmutas ka kirglikku äre-wust, mis mitte polnud eilne.

„Botolf, seep see ju oli, mis sa mulle töötasid, kui sa mind kunagi rahule ei

jätanud; sa töötasid seda mitte küsida, mida ma sulle kunagi ütelda ei wõi. Sa töötasid seda mulle pühalikult, ütlesid, et see sulle täitsa ükskõik on, sina taht-wat saada mind, ainult mind — Botolf!“

Ja Aasta langes ta ette kanarbikku põlwili, nuttis, nagu oleks ta elu häda-ohus, waatas temale, kuna weerewad pisarad ise oma juttu westsid, ja oli kõige ilusam ja õnnetum, keda Botolf elus iial näinud.

„Jumal hoidku mind!“ ütles Botolf, kargas püsti ja istus jälle maha. „Kui sa mind nõnda armastaksid, et mind suudaksid usaldada, kui õnnelikud wõiksime kahekesi olla!“

„Wõi kui sina muile pisutki usaldust kingiksid,“ palus Aasta ja lähenes põl-wedel, ning jatkas siis: „Sind armas-tada? Tol ööl, mil ma pärast meie laewa kokkupõrget sinu laewaga tekile tulin, siis seisid sa komandosillal ja andsid käske. Weel kunagi polnud ma näinud midagi mehisemat ja jõurikkamat; ma hakkasin sind silmapilk armastama! Ja kui sa mind, kuna laewad wajumas olid, paati kandsid, siis tundsin jälle lusti eluks, mida ma arwasin igawesti olewat kadunud!“

„Botolf!“ palus ta. „Ole suur, ole sama suur kui tookord, mil sa minu wõtsid, ilma et mul midagi oleks olnud; kui sa wõtsid minu, ainult minu, Botolf!“

Peaaegu karedasti wastas mees:

„Mispärast kiusad sa mind? Sa tead ju, et ma seda ei wõi! Hing on see, mida me tahame, mitte ainult ihulik elu — esimesil päewil wõib sellega lep-pida, aga mitte hiljem!“

Aasta tõmbus tagasi ja ütles lootu-seta:

„Oh ei, elu ei saa iial enam tõeli-kuks ja terwikuks, oh Jumal!“

Ja jälle hakkas ta nutma.

„Anna mulle oma terve elu ja mitte ainult tükike sellest, siis saab ta minu juures jälle terwikuks!“

Botolf ütles seda kindla häälega, et Aastat julgustada. Aasta ei wistanud, aga Botolf nägi, kuidas ta wõitles.

„Saa enese üle wõit, astu see samml

Hullemaks kui praegu asi minna ei wõi!“

„Sa oskad mind ajada ärewussel!“ ütles Aasta paludes.

Botolf mõistis teda walesti ja jatkas:

„Kui see oleks ka kõige raskem kuretegu, ma tahan seda katsuda kanda, aga seda ei jaksa ma kanda!“

„Ei, mina ka mitte!“ hüüdis Aasta ja ajas enese sirgeks.

„Mina tahan seda sul kanda aidata, igapäew kanda aidata,“ ütles Botolf tõustes, „kui ma ainult tean, mis see on. Aga ma olen liig uhke millegi hoidjaks, mida ma ei tunne ja mis on wõib olla kellegi teise asi!“

„Oo, ma saan sinust aru. Sa tahad mind saata meeleheitele, et suudaksid mu suu awada!“

Ta waatas Botolfile murelikult otsa ja pööras temale siis selja.

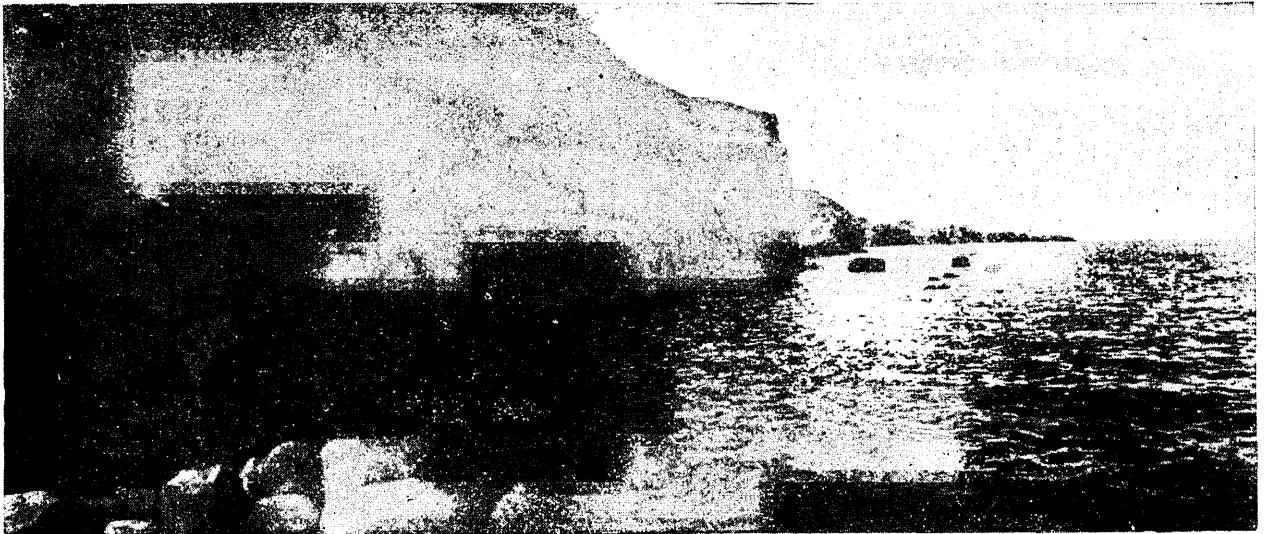
Siis kuulis ta pikkamisi sõna sõnalt:

„Kas tahad wõi ei taha?“

Aasta sirutas käe wälja:

„Ei, ja kui sa mulle ka kõik pakuksid, mis siit meie silma ulatab!“

Ta astus Botolf juurest tagasi, ta rind woogas, ta pilgud eksisid siia ja sinna, kord waljult, siis kurwalt ja siis jälle waljult. Ta toetus puule ja nuttis; siis lakkas ta nutmast ja hakkas jälle kaugenema.

Peipsi järve järsk kallas Kallaste küla kohal.

Aasta nägu läks leekiwpunaseks.

„Häbi sulle! Meist kahest olen mina kõige uhkem, ega nõua kaitsjat ega hoidjat sellele, mis teise asi on. Nüüd aga lõpeta juba kord!“

„Ei, kui sa uhke oled, siis wabasta minu mu kahtlusest!“

„Jeesus Kristus, seda ei jõua ma kauem kannatada!“

„Ei, ma wandusin, et täna loole lõpp saab tulema.“

„Kas see ei ole halastamatus,“ kisendas Aasta, „et piinad naist, kes enese sinu hoolde on usaldanud ja sind nii südamest palunud kui mina!“

Ja uuesti tahtsid talle pisarad silma tulla, aga järsu pöörega hüüdis ta:

„Ma teadsin ju, et sa mind ei armasta!“ kuulis ta — ja silmapilguga oli ta kõige õrnem ja kahetsewam olewus; paar korda tahtis ta wastata, aga selle asemel wajus ta kanarbikku ja peitis näo käte wahele.

Botolf astus ta juure ja kummardas ta kohale. Aasta tundis ta lähedust, ootas tema sõnu, aga kui neid ei tulnud, muutus ta weel kohmetumaks ja pidi silmad tõstma. Silmapilk kargas ta jalule. Botolfi päewitunud, pikergune nägu oli muutunud õõnsaks; tema kulmukarwadeta sügawad silmad, lai, aga kokkusurutud suu, kogu ta tugew keha awaldasid Aasta peale nii wõimsa mulje, et ta teda äkki oma ees nägi

seiswat nagu tol laewaõnnetuseõöl kommandosillal. Ta oli suur nagu tookord ja täis piiritut jõudu, aga nüüd seisis ta tema enese ees!

„Sa oled mind petnud, Aasta!“

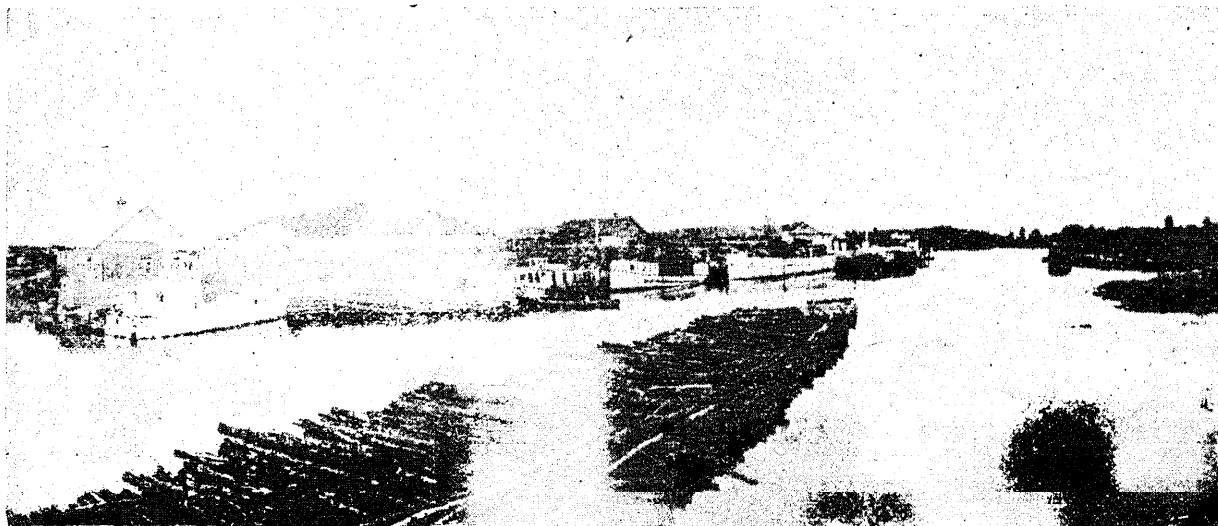
Aasta taganes, aga Botolf järgnes talle jätkates:

„Sa oled teinud minugi waletajaks; ainustki päewa, mis oleme koos elanud, pole meie wahel walitsenud täis tõdel!“

Botolf seisis Aastale nii lähedal, et see tema sooja hingeõhku wõis tunda; ta waatas temale nii otseli silma, et Aasta silmade ees kõik pimedaks läks; Aasta et teadnud, mis mees lähemal

Ta ei kuulnud ka enam, sest ta oli seliti maha kukkunud.

Merest oli Aasta tol õöl tema juure tulnud, merre oli ta jälle kadunud ja ühes temaga ta elulugu. Süsimustasse sügawikku oli kõik mattunud, mis ta hinge oma oli, — kas ei pidanud ta järgnema? Ta oli siia tulnud wapustamatu tahtega, oma piinale otsa teha. See polnud kellegi lõpp; lõpp ei wõinudki enam tulla, sest nüüd pidi piin alles algama. Aasta wiimane tegu kisas ju üles tema poole, tegi temale etteheite, et ta oli eksinud ja Aasta surma ajanud. Kuigi see piin kaswas kümnekordseks, ta pidi elama, et järele

Kulgu sadam Narva juures.

hetkel wõis ütelda wõi teha, sellepärast pigistas ta silmad kinni. Ta seisis, nagu oleks ta kukkumas wõi walmis plehku panema; otsustaw hetk oli tulnud.

Sügawas waikusel, mis kõige ees käis, kohmetus isegi Botolfi; weel kord sündis temas pööre.

„Räägi tõtt, jäta kõik kunstid kõr-wale, — tee seda nüüd, siin!“

„Jah,“ wastas Aasta teadwusetult.

„Tee seda nüüd, siin, ütlen ma!“

Ta karjatas, sest Aasta tormas temast mööda alla rannale; ta nägi tuules walgeid juukseid, ta ette sirutatud käsi, kaelarätkut, mis wabanes ja tema taga ikka pikemaks wenides lehwis. Ta ei kuulnud mingisugust kiljatust, ka mitte sulpsatust, sest wesi seisis sügawas.

mõtelda, kuidas see kõik tulnud. Aasta, kes peaaegu ainus olnud, kes tol hirm-sal õöl päästeti, tema pidi päästetud saama waid seks, et tema, kes ta päästnud, tema tappis! Tema, kes meredel purjetanud ja kaubelnud, nagu oleks kogu maailm olnud ainult meri ja kauplemisekoht, oli äkki saanud armastuse ohwriks, mis oli tapnud nii tema kui Aasta!

Kas oli ta paha inimene?

Ta polnud seda weel kelleltki kuulnud, polnud seda ka iial ise tunnud, Aga mis ta siis oli?

Ta tõusis — mitte, et merre tormata, waid et jälle alla minna; keegi ei tapa ennast hetkel, mil ta enesele ülesan-

deks on teinud mõne mõistatuse lahenduse.

Aga seda ei saadud ju iial lahendada.

Aasta oli täisealiseks saades elanud Ameerikas; sealt tuli ta, kui laewad kokku pörkasid. Kus pidi ta Ameerikas järelepärimistega algama? Kust Norramaa osast oli ta pärit?

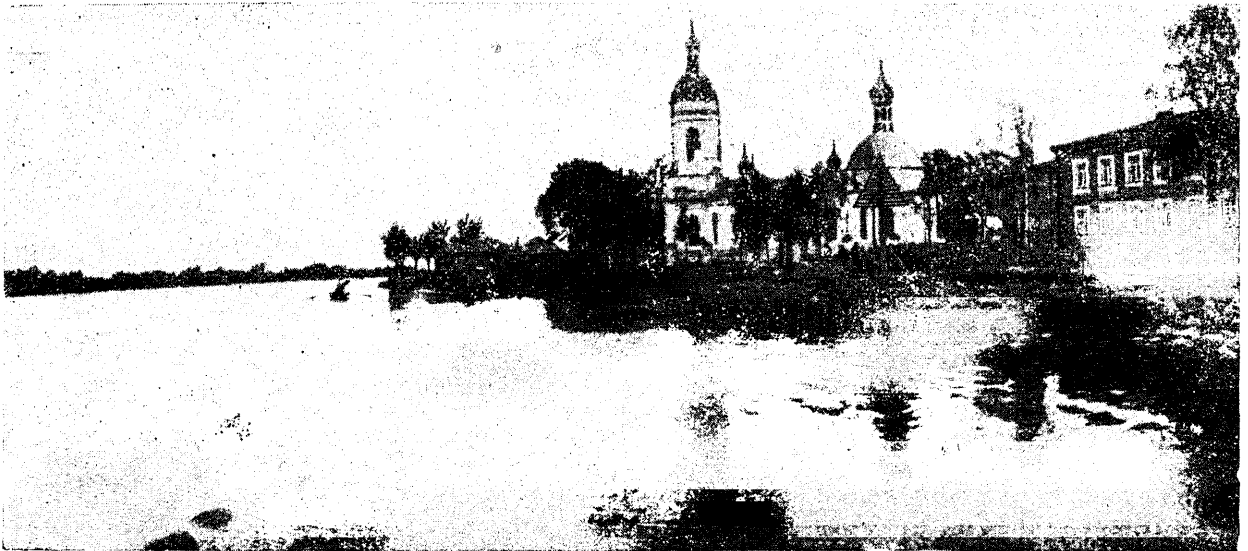
Seda Botolf kindlasti ei teadnud; ta polnud kindel selleski, kas Aasta oma õige perekonnanime oli üles annud.

Siis wõõras kapten? Jah, kus see oli? Ja kas tundis see kapten Aastat, wõi tundis Aasta waid teda? See tähendas merele küsimusi ettepanna, reisida

nud olla, sest ta oli tihti rõõmus, isegi wallatu; ta oli äge, aga ka õrnatundeline ja südamest hea. Kuriteo pidi olema teinud mõni teine. Aga miks ta siis ei ütelnud, et teise süü pärast kannatas? Seega oleks ju kõik korras olnud.

Kui aga ei tema ega keegi teine midagi ülekohtust polnud teinud, mis see siis oli? Aasta ise oli ju möönnud, et midagi oli, — ja wõõras kapten, keda nähes ta oli ehmatanud? Mis see oli, mis wõis see Jumala eest olla? — Oleks Aasta weel elanud, ta oleks teda ikka weel piinanud — selles oli ta kindel ja tundis siis ka oma suurt wiletsust.

Aga uuesti hakkasid mõtted ta peas

Narva jõe purustatud kallas Skamja küla all.

ja järelepärimisi teha, tähendas iseenast merre paisata.

Tema oli eksinud. Kahetsew patustaja oleks oma mehele pihitud tunnistusest kergendust saanud, mittekahetseja oleks otsinud kõrwalepõikamisi. Aga Aasta ei tunnistanud midagi, ei katsunud ka kõrwale pöigelda, ta läks surma, kui talle ägedasti peale käidi. Seda julgust süüdlasel ei ole.

Aga miks siis mitte? See on parem kui tunnistamine, sest see nõuab suuremat julgust. Aga julgus tunnistamiseks tal ei puudunud; ta oli ju hakanud järele andma, et midagi on, mida ta ei wõinud ütelda. Nii siis wõis see olla kuritegu ise, mis seda keelas. Ja ometi ei wõinud ta suurt kuritööd tei-

liikuma. Wõimalik, et Aasta nii süüdlane ei olnudki, nagu see teistele wõis paista ja nagu ta seda ise uskus. Kui tihti peitub süütus meie süü warjus, meelelihtsus patus, kuigi seda ainult wähesed oskawad taibata, — ja teda ei olnud Aasta arwanud selleks arusaajaks, teda, kes kubises waid kahtlusest. Temale oleks ainus selge wastus annud tuhat kahtlejat mõtet, ja sellepärast oli Aasta ennem surma läinud kui teda usaldanud! Mispärast ei olnud ta teda iial rahule jätta wõinud? Tema juure oli ta põgenenud oma minewikust, temalt oli ta selle wastu abi otsinud, ja nüüd oli just tema see, kes seda alati tema järel wedas ja tema peale ässitas!

Aasta oli ju olnud temale ustaw, oli olnud tema wastu õrn ja hea — mis oli tal siis tema minewikuga tegemist? Ja kui tal sellega tegemist oli, miks siis mitte kohe?

Ei, mida enam Aasta armastus kaswas, seda suuremaks paisus tema, Botolfi, rahutus; kui Aasta mitte ainult imestuse ja tänu pärast, waid südamlukust armastusest tema omaks sai, siis tahtis ta teada, kas ta juba ke'legi teise oma olnud ja mis ta enne läbi elanud. Ja mida enam walu ta Aastale tegi, mida enam Aasta temalt armastust palus, seda enam piinas ta teda, sest seal oli ju ikkagi midagi!

Esimest korda tuli talle meele: kas oli siis ka t e m a Aastale kõik ütelnud? Kas tõesti oli kõlblik kõik üksteisele ütelda? Kas wõeti see nii wastu, kuidas see tõesti oli olnud? Wististi mitte.

Ta kuulis kaht last mängiwat ja waatas ringi. Ta istus haljas lehtlas, millest Aasta weel weidikese aja eest rääkinud, aga alles nüüd mõtles ta sellele.

Wiis tundi oli möödunud; temale olid nad olnud nagu minutid. Wõimalik, et lapsed juba ammu olid mänginud, alles nüüd kuulis ta neid. Ah, kas see ei olnud Agnes, kuue- wõi kaheksaastane õpetajatütar, kes Aastat jumaldamiseni oli armastanud ja kes temale nii wäga sarnanes? Jumal taewas, kui sarnane ta temale oli!

Praegu oli Agnes oma wäikese wenna üles kiwile aidanud; see pidi olema õpilane ja tema ise õpetaja.

„Ütle mulle nüüd järele, mis ma ütlen,“ algas ta. „Meie Isa!“

„Meie ida!“

„Kes sa oled taewas!“

„Taewat!“

„Pühitsetud olgu sinu nimi!“

„Tinu nimil!“

„Sinu riik tulgu!“

„Ei!“

„Sinu tahtmine sündigu!“

„Ei, ei taha!“

Botolf oli tasakesi taganenud; see polnud palwe, mis ta meelt liigutas; ta ei pannud tähelegi, et see palwe oli; aga kuna ta lapsi silmitses ja kuulas, muutus ta iseenese silmis roojaseks murdjaks, kes wälja tõugatud Jumala ja inimeste ühendusest. Ta taganes põõsa taha, et lapsed teda ei märkaks. Ta kartis neid enam, kui elus kedagi

teist ja midagi muud. Ta hiilis metsa, kaugele tihnikusse.

Kuhu pidi ta minema? Tühja majja, mis ta Aastale ostnud ja sisse seadnud? Wõi weel kaugeemale? —

See oli ükskõik, sest kuhu ta oma mõtted ka pööras, igal pool seisis Aasta tema ees. Surijatest räägitakse, et nad wiimse pildi oma silmis kinni hoiawad; kes ärkab pahast teost, wõtatab esimese, mis näeb, enesesse wastu ja ei wabane sellest iialgi enam.

See polnud Aasta, keda ta nägi, kuidas ta hiljuti kaljuseinal seisis; see oli wäike, süütu laps, oli Agnes. Isegi weel allakaduja pilt muutus lapsepildiks wäikeste ülestõstetud kätega. Mälestus Aasta suurest armastusest lapse wastu wahetas pildid ta hinges arusaamatul kombel ja suur sarnadus tungis kuudepikkuses kahtluses, kas Aasta süütu on wõi süüdlane, sinna wahela. Kas oli Aasta üht sellist last oma südames kannud? Jah, ta oli seda näinud, õigemini, ta nägi alles nüüd, et ta seda oli näinud. Warem oli ta ju kord selle üle järele mõelnud, kas see ka süütus oli, kui ta mitmele wastu naeratas wõi mispärast ta seda last warjatult eneses kandis, sest et see waid õnnelikkudel silmapilkudel suutis wäljuda. Lõpmatu waheldus Aasta loomus, rahulus igawese liialdamisega, mis ka teisi liialdama ajas, oli teda, kui Aasta alles elas, külge tõmmanud ja ka jälle eemale tõrjunud. Nüüd, pärast Aasta kurba surma, ühinesid kõik mälestused süütus lapses, kes palwetas.

Kuhu poole ta mõte walgust ihates ka pööras, igalpool kohtas ta last, kes kõik juurdlemiseteed kinni pani. Iga sündmus lühikesest kooselust, laewaõnnetuseööst kuni pühapäewahommikuni kaljuäärel — niipea kui ta sellele tahtis esitada küsimust, silmapilk ilmus lapse nägu, ja see kummaline wahetus wäsis ta nii wäga ihult ja hingelt, et ta mõni päew hiljem waewalt weel toitu jaksas wõtta ja mõne aja pärast enam woodistki wälja ei saanud.

Igauks nägi, et temale oli lähenemas lõpp.

Kes iseeneses mõistatust kannab, omab kummalise olewuse, mis ta teistele teeb mõistatuseks. Juba sest päewast saadik, mil ta siia elama asunud, oli tema tasane waikimine, Aasta ilu-

dus ja mõlemate tundmatu eeselu ümb-
ruses tühja juttu äratanud; kui naine
nüüd äkki kadus, kaswas põnewus sel-
liseks, et kõige armsamini usti kõige
hullemat. Keegi ei teadnud seletust
anda, sest et keegi, kes merekaldal ja
mägestikus elasid wõi sealt möödusid,
pühapäewahommikul polnud waadanud
kaljuseinale, kui Aasta sealt päikese-
paistel parajasti merre hüppas. Tema
surnukehagi ei tulnud enam maale, et
oleks ise wõinud tunnistust anda.

Sellepärast tekkisid Botolfi kohta weel
ta elu ajal imelikud jutud.

Inetu nägi ta wälja, lamas piker-
guse, õõnsa näoga, mida raamis punane
habe ja kähär punane juuks. Suured
silmad wahtisid sealt wälja nagu põõ-
sastega ümbritsetud järwest. Ja kuna
näis, et ta ei elada ega surra suutnud,
siis räägiti, et Jumal ja kurat tema pä-
rast wõitlewat.

Mõned olid näinud, kuidas paharett
ise, ümbritsetud tuleleekidest, kuni ta
kambriaknani sirutas ja teda kutsuda
tahtis. Teda oli ka nähtud musta koera
näol maja ümber luurawat wõi musta
kerana seal weerawat. Inimesed, kes
mööda ratsutasid, olid näinud kogu
taluleekides loitwat; teised olid kuul-
nud, kuidas mingisugune rong merest
tõusis käratsedes, haukudes, huludes,
ja pikkamisi maja poole liikus, kinni-
sest uksest sisse tungis, kõigist tuba-
dest läbi wuras ja siis sama mürinaga,
koerahaukumisega jälle merre tagasi
läks ning sinna kadus.

Haige pere, mehed ja naised, panid
pikema jututa plehku, ja nemad need
olidki, kes selliseid kuulujutte lewitasi-
d. Keegi ei julenud tema majale enam
läheneda.

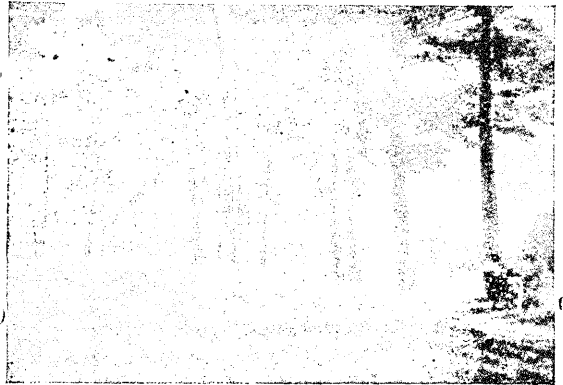
Kui paar popsi, kelle wastu ta alati
hea olnud, tema eest ei oleks hoolitse-
nud, ta oleks jäänud abita.

Wana eit, kes tema järele waatas,
oli ise täis suurt hirmu ta põletas õlgi
tema woodi all, et kuri põgeneks; aga
kuigi haige sellejuures peawarju poleks
ära põlanud, lunastust ta ometi ei leid-
nud. Ta kannatas hirmsasti.

Eit tuli lõpuks mõttele, et ehk haige
kedagi ootab. Ta küsis temalt, kas ta
peaks õpetaja kutsuma.

Haige raputas pead.

Kas ei oleks wahest kedagi teist,
keda ta heameelega tahaks näha?

Häädemeeste maantee Pärnumaal

Sellele haige ei wastanud.

Järgmisel päewal nimetas ta, olles
ikka weel samas seisukorras, selgesti
„Agnese“ nime.

Wististi ei wõinud see olla wastuseks
eide eilsele küsimusele, aga eit wõttis
see selleks; rahulolles tõusis ta ja läks
wälja oma mehe juure ning palus
teda hobust rakendada ja õpetaja Ag-
nese järele minna.

Kirikuõpetaja majas usti muidugi,
et eit asjast walesti aru saanud ja et
haige õpetajat soowis. Aga wanamees
jõi kindlasti selle juure, et haige on
Agnest kutsunud.

Agnese wiibis oma toas ja kuulis
seda, ja hakkas wäga kartma. Sest te-
magi oli kuulnud juttu kuradist ja ron-
gist, mis merest tulewat. Aga tema oli
ka kuulnud, et haige oma surma ker-
genduseks kedagi ootas, ja ta ei leid-
nud selles midagi kummalist, et just
tema see pidi olema, keda ta ootas,
sest tema proua oli teda ju tihti lask-
nud enese juure tuua.

Suriija soow tulla täita, üteldi temale,
ja kui ta õige südamest Jumalat palu-
wat, siis ei tegewat temale ka keegi mi-
dagi wiga.

Ja laps uskus seda ning laskis enese
riietuda.

Oli külm, selge õhtu, mil warjud
alati kõrwale jäid. Aisakella heli kajas
metsast wastu, seisukord oli pisut õudne,
aga waikselt istus Agnes ja palwetas,
käekesed muhwis kokku pandud. Ta
ei näinud mingisugust kuradit, ei kuul-
nud ka rongi meres, mille äärt mööda
sõitsid, aga ta nägi tähti ja tuld otse-
kohe oma ees kingul.

Ülewal talus walitses õudne waikus; aga wana eit tuli kohe wälja, kandis ta süles tuppä, wöttis tal mantli ümbert ära ja wiis ta ahju ette soojä.

Ja siis ütles eit temale, olgu ta julge ja astugu lohutawalt woodi ette ning palwetagu haige kõrwal Meie Isa palwet.

Kui Agnes soojaks saanud, wöttis eit tema käest kinni ja wiis ta haige tuppä.

Seal lamas haige oma pika habemega ja augus silmadega ning silmitses last suuril silmil. Ta ei paistnud Agnesele mitte sugugi inetu jasee ei tunnud tema juures ka kõige vähematki hirmu.

„Kas annad mulle andeks?“ sosistas haige.

Agnes märkas, et peab jah ütlemä, ja sellepärast ütles ta jah.

Nüüd naeratas mees ja katsus enast istukile ajada, jäi aga jõuetult lamama.

Agnes hakkas kohe Meie Isa palwetama, aga haige tegi tõrjuwa liigutuse ja osutas lapse rinnale.

Ja nüüd pani Agnes, uskudes, et see haige soow on, oma mõlemad käed rinnale, ja haige pani wiibimata oma kõhnad, jääkülmad, kondised käed lapse wäikestele, soojadele kätele, ja siis sules ta silmad. Kui laps oli oma palwe lugenud ja haige midagi ei ütelnud, siis ei julenud ta oma käsi ära wõtta, waid hakkas uuesti palwetama. Kui ta seda juba kolmat korda tegi, tuli eit tuppä, waatas haigele ja ütles siis:

„Nüüd wõid lõpetada, mu laps, sest nüüd on tema oma waewast pääsnud!“

Kolmandal korral.

Inglise kirjanik **Michael Joyce.**

Kenti tänawad sirasid päikese käes. Täis õisi ümbritsesid taputaimed lattaedu. Uuestijoobunud suwine waikus rõhus raskesti maastikku. Ainult käo kukkumine katkestas pärastlõunast kuldrahu; ja poisid naelutatud kingad ajasid lendu tolmutpilwe, mis hetke aega teda jälgis ja siis liikumatusse õhku pikkamisi rippuma jäi.

Tema jõudis külla Gravesendi lähedal. Ainus tänaw wiis sealt läbi, ja see oli kui surnud. Ainult üks noor kassikene magas kergesti hingates päikese paistel. Siis nägi mees kondiitripoodi. Mõtted ingweriõllele sundisid teda linki liigutama. Aga üks oli lukus. Üks laps tuigerdas ühe läwe poole ja wahtis suuril, ehmunud silmil poisid järele.

„Uu—uu,“ ütles laps ja imes pöialt.

„Samuti, samuti,“ wastas poiss müitates. Laps kohkus pisut ja ajas siis oma wäikese keele wälja. Poiss möödus.

Küllast lahkudes pööras ta weel kord. Wiimase talu wärawa raamis seisis üks neiu kirjus willases kleidis ja ta kollased juuksed läikisid päikese käes. Kui ta käega wiipas, wiipas poiss tagasi ja seisatas weel, kuni pilt temale

igawesti hinge jäi. Siis pööras ta ja sammus otsustawalt Gravesendi poole. Ta läks merele.

Kümme waewa- ja rõõmuaastat, mis madruseelu täidawad, olid teinud poisist tüseda mehe kel punane nägu ja heledad silmad. Wiis neist aastaist olid tal möödunud Austraalia rannal, kus tal palk ja tingimused palju paremad olid kui kuski mujal inglise teenistuses. Ja sinna oleks ta jäänud, kui kaasamängijaks ei oleks olnud kummaline juhus. Kui ta kord rändas üle neist saartest, mis Queenlandi kaldal asuwad, läks ta läbi wõsastiku, kuni jõudis wäikesele lagendikule, mis wist mõni ammusurnud ja unustatud asunik oma kätega kord põlluks harinud. Mingisuguse kõdunewa puutüwe kohal õitses mingisugune suurte õitega taputaim. Sale magus lõhn wiis ta mälestuses tagasi sinna Kenti külla ja ta nägi neiu kirjus kleidis wärawa raamis kui kõige kaunimat nähtust maailmas. Nüüd teadis ta, miks ta heast toidust ja heast palgast hoolimata alati rahulolematu oli. Lähema laewaga sõitis ta Inglismaale tagasi.

Umbes miil maad oli tal weel külla, õhtupoolik siirdus juba õhtule, kui ta peatas, et tee ääres kõrtsis pisut keelt kasta. Kui ta silmad ruumi pimeduses harjusid, tundis ta ära naise, kes teda oli teeninud. Kadunud neiu oli see. Kümme aastat maaelu olid ta keha laiendanud, ta kujundit järestanud. Aga et tema see oli, oli kindel.

„Kas mäletad,“ ütles madrus, „üht pärestlõunat kümme aastat tagasi, kui sa käega ühele poisile wiipasid, kes külast läbi läks?“

„Ei wõi ütelda, et sellest tean,“ wastas naine.

„Ometi, seda sa tegid,“ ütles madrus, „ja mina olin see, ja nüüd tulin ma Austraaliast koju sinuga abielluma . . . jah?“

Räpase rätikuga pühkis neiu mõtiskledes letti.

„Sa tuled liig hilja, madrus . . . madrus sa ometi oled?“ Madrus noogutas. „Sa tuled liig hilja, wiis aastat hilja. Jimmy, kus sa oled? . . .“

Kui ta häält tõstis, tokerdas kõrwalruumist üks väike laps wälja.

„Minu oma,“ ütles naine lühidalt.

„Hea õlu on siin,“ ütles madrus; „sellist õlut Austraalias ei ole. Sellest on kahju, sest ma usun, et lähen jälle sinna tagasi. Nägemiseni!“

„Nägemiseni, madrus. Jimmy, anna madrusele kätt.“

Laps pistis oma pisukese sõrme suhu ja ütles: „Uu, uu!“

„Uu – uu,“ wastas madrus kõrtsist lahkudes. Jõudes umbes sada sammu eemale, peatas ta ja pööras. Ukseraami wahel seisis naine, laps käewarrel. Waba käega wiipas ta madrusele ja see wiipas tagasi. Siis pööras ta jälle ja rändas Gravesendi poole Ilus naine, mõtles ta. Mitte aga neiu, kellele ta oli mõtelnud. Selliseid neiusid enam ei olnud, ütles ta enesele. Ei Kendis ja weel wähem Austraalias!

— — —

Wiisteistkümmend ja kümme on kakskümmend wiis ja weel wiisteistkümmend on nelikümmend, ja nelja-

kümnesastane mees on tark. Tema on wana ja ometi weel mitte küllalt nii wana, et wõib romantiline olla. Queenslandi rannal oli madrus küllalt niipalju teeninud, et wõis Inglismaal kõrtsi osta. Kõik ta sõbrad olid kodus surnud. Ta mõtles naisele, keda ta wiieteistkümmene aasta eest näinud, ja kuna ta teda tundis, sellepärast pidi ta kõrts asuma Kentis. Ja nii tuli ta ühel külmal talweõhtul sama teed mööda Gravesendi poolt. Teda teretasid lahkesti kõrtsi tuled. Ta kiirustas samme, jõudis ukse juure ja lükkas selle lahti. Kõrtsis oli käre. Neli joodikut tülitsesid seal. Ja kui madrus sisse astus, käskis leti taga seisew naine neil lahkuda, need aga wastasiwad kahtlewalt. Pool minutit hiljem oli madrus nad wälja öösse kihutanud, ilma et nad oleksid wastuhakanudki. Madrus pani nende taga ukse kinni ja astus leti e'te.

„Oo! Sina oled see?“ küsis naine.

„Mina,“ wastas madrus. „Tahan osta kõrtsi. Tead sa üht hiiisugust?“

„Noh . . . mis sel siin wiga on?“ küsis naine.

„Wõib olla hullemaid. Kas tahad müüa?“

„Seda ma arwan. Mees suri ja lapsed lahkusid majast . . .“

Pisarad olid tal waruks.

Madrus silmitses teda ülewalt alla. Naine nägi ikka weel kütkestaw wälja. Ta nägu ei olnud küll enam ilus, ometi oli ta mõistlik. Nagu mees nägi, olid tal kärmed käd.

„Ootan,“ ütles ta.

„Siis parem täna kui homme. Mina lahkun kohe, kui soowid.“

„Seda sa ei tee,“ wastas madrus ruttu. „Mina wõtan kõik, mis siin seisab ja elab, wõi ei midagi.“

„Sa arwad äri, eks ole?“ küsis naine.

„Jah, äri,“ ütles mees. „Sõrmuse ostan homme.“

Naine tõusis leti tagant.

„Tule siia ahju juure,“ ütles ta, „ma teen sulle punshi. Wäljas näib olewat külm.“

Ja madrus tõmbas oma tooli punnase tule ette, kuna laias kaminas talwetorm wingus.

Teisik.

Austria kirjanik **Edward Stillehauer.**

Härra Lépinini juweleriäri asukohaks oli Rue de la Paix.

Frangi stabilisatsioonist saadik oli äri waikne. Ameeriklased, kes raha-wäärtuse langemise ajal tema peakund-
ned olnud, näisid nüüd Poincaré radi-
kaalse uuenduse järele kõik ostulusti
olewat kaotanud.

Seda suuremat rõõmu tundis härra Lépin, kui ühel päewal pisut aega enne äri lukustamist tema toreda äri uks awanes ja keegi tore härra ärisse astus.

„Tere õhtust, mu härra,“ hüüdis tu-
lija.

„Millega wõin ma Teid teenida?“ küsis härra Lépin.

„Wajan kõige puhtamat diamanti.“

Wõõras seisis leti ees ja mängis oma kollaste nahkkinnastega, mis ta käest ära wõtnud.

Härra Lépin läks raudkapi juure, kuhu ta kõige kallimad kiwid ööseks harilikult luku taha pani. Oli ju hiline äriaeg. Kiwide kohale kummardudes küsis ta:

„Kui tohin paluda, mis hinnalist Teie soowite, mu härra?“

Wastus oli ühtlasi üllataw ja meeli-
taw, sest ta oli järgmine:

„Hind ei ole tähtis! Jutt on kingitu-
sest. Sellepärast näidake mulle ainult kõige paremat.“

Härra Lépin oli musta sammetiga wooderdatud kasti ostja ette letile pan-
nud.

Dreimanni rand Pärnu lähedal.

Diamandid kirendasid ja juweler muigas.

Äga ostja näis olewat asjatundja. Tema walik kestis kaua, sest ta proo-
wis ja kaalus hoolikalt.

Wiimaks näis ta olewat otsusele jõudnud. Wõttis ühe toreda diamandi tangidega kätte ja ütles:

„Mulle sobiks ainult see siin, härra Lépin? Mis on ta hind?“

Juweler neelatas paar korda ruttu, enne kui wastas:

„Kuuskümmend tuhat franki, mu härra!“

„Palun!“

Juba oli ostja rahakoti wõtnud ja luges rahad Lépinini suureks üllatuseks lauale.

Nagu see tema enesestmõistetaw kohus oli, waatas härra Lépin kõik rahad hoolega läbi.

Kõik oli korras! Kõik rahad olid õi-
ged!

Juweler pakkis diamandi hoolikalt karpi ja ulatas ostjale.

Juba minekul ütles ostja weel:

„Kuulge, härra Lépin! Mulle tuleb äkki meele, et seda haruldast kiwi wõiks kõrwarõngas kanda, muidugi teada, kui wõimalik oleks weel teist sarnast ilusat kiwi leida!“

Härra Lépin kehitas õlgu.

„Kerge see ei ole, aga ma tahan katsuda!“

„Tehke seda, härra Lépin. Ja kui Teil peaks õnne olema, helistage mulle kohe. Hotell Ritz, tuba 35.“

Juweler märkis aadressi.

„Pea, weel midagi!“

„Palun?“

„Tahaksin Teile selle teise kiwi eest wäikese käsiraha anda.“

„Äga miks?“

„Meelespidamiseks, härra Lépin, et asi ei ununeks. Wiistuhad franki ehk aitab selleks?“

Juba seisis raha letil ja härra Lépi-
nile ei jäänud muud üle kui kwiitungi
anda.

„Head õhtut, härra Lépin!“

„Head õhtut, mu härra, ja palju tänu!“

Juba olid seitsaadik möödunud enam kui kolm nädalat, kuid kõik juweleri katsed teist sarnast diamanti leida, olid olnud asjatud.

Siis ühel päewal ilmus Lépin'i ärisse kena noor daam, kes hästi rietatud.

Ta näis olewat ärewuses. Wähemalt kõneles ta väga kiiresti, kuna ta ise kinda käest wõttis.

„Olen isiklistel põhjustel sunnitud seda sõrmust ära müüma, härra Lépin.“

Juweleri silmad hakkasid särama. Mis talle sealt wastu siras, oli otsitud teisik müüdüd diamandile.

„Olen sattunud kitsikusse. Pean kohe saama 120.000 franki. See oleks selle sõrmuse hind!“

„Wabandage, madam. Pole weel nelja nädalatki möödunud, kui ma ühele härrale peaaegu samasuguse kiwi müüsin 60.000 frangi eest. 120.000 franki tohiks olla wõimatu hind!“

Daam oli kui meeleheitel. Küll ei nutnud ta, aga ta nägu oli täis meeleheidet.

„Kui tahaksite mõne minuti oodata, madam,“ ütles härra Lépin.

Telefon seisis äri kõrwal büroos. Sinna läks härra Lépin.

Ja helistas.

„Palun, preili, hotell Ritz, tuba 35.“

Kolme minuti pärast tuli wastus:

„Palun, kes seal on?“

„Juweler Lépin, mu härra! Olen praegu leidnud teisiku Teile müüdüd diamandile. Aga hind on kuulmatu kõrge!“

„Kui kõrge?“

„120.000 franki.“

„Ostke ilma jututa, härra Lépin. Ma pean kõrwarõngad iga hinna eest saama!“

„Ilus!“

Härra Lépin lõpetas kõne.

Ärisse astudes ütles ta:

„Teil on õnne, madam! Keegi härra, kes hotell Ritzis elab, mulle näib, et ta on ameeriklane, otsib sarnast kiwi ja maksab ka selle hinnal!“

Härra Lépin maksis raha.

Aga öösel pärast seda oli tal väga rahutu uni.

Järgmisel hommikul läks ta kohe hotell Ritz'i. Seal selgus asi.

Kelmipaar oli ära reisinud. Härra Lépin oli oma diamandi tagasi saanud ja ise sellejuures 60.000 franki kergemaks jäänud.

Lahkhelid.

P. Grünfeldt.

*Lahkhelised on täis mu maa!
Ei mina enam kuulda saa
neid heliseid, mis noorena
su pinnal kuulsin, kodumaa!*

*See oli siis, kui kewade
ju oli tulnud Eestile,
kui kallid kuldnokk Koidula
sind äratas, mu Eestimaa.*

*Siis lilled kirju linana
su pinna panid heikima,
ja sinu pojad hingega
sind armastasid, Eestimaa.*

*Siis kostis südamest ja suust
ja kajas wastu igast puust:
sind surmani, mu Eestimaa,
ma tahan kalliks pidada!*

*Nüüd igal mehel oma wiis
ja kustund arm, mis leekis siis.
Kas surnud on su mehemeel,
mu Eesti, wõi ta elab weel?*

*Lahkhelised on täis mu maa!
Ei mina enam kuulda saa
neid heliseid, mis noorena
su pinnal kuulsin, kodumaa!*

Mõra klaasis.

Nõukogude Wene kirjanik **Michail Sosthenko.**

Hiljuti suri maalermeister Blohin mingisuguse haiguse kätte.

Tema lesk — daam kolme- ja neljakümne aastate wahel —, Marie Wasiljewna Blohina oli — nelikümmend päewa pärast mehe surma — peo walmistanud.

Ja mind ka sinna palunud.

„Tulgel“ ütles ta lahkesti. „Meie tahame mu kadunud mehe mälestust austada. Hane- ja pardiküpsist teie minu juures küll ei saa, ka mitte pasteeti, aga teed wõite juua nii palju kui soovite.“

„Mind huwitab tee wähe,“ wastasin ma, „aga ma tulen sellegipärast. Teie mees armastas mind, seadis mu korteri odawasti korda, ja sellegipärast tulen ma.“

„Nii siis tulete wististi!“

Neljapäewal läksin sinna.

Korter oli inimesi täis. Kõik sugulased. Ka kadunu wend Peeter Blohin — oli seal. See oli urisew ja hammustaw härra. Ta istus tordi ette, wõttis taskust taskunoa ja löikas tordist tüki tüki järele lahti.

Mina jõin klaasi teed. See tee oli halwa maitsega ja lõhnas sibula järele.

Ma lükkasin tee pahaselt kõrwale. Ei märganud, et sukrutoos minu ees seisis ja lükkasin klaasi sukrutoosi külge. Klaas sai mõra.

Arwasin, et seda keegi ei märka, aga ma olin eksinud.

Lesk nägi seda ja ütles nipsakalt:

„Seltsimees, Te tegite klaasi katki!“

Ja mina wastasin:

„Lollus, see on ainult mõra, wäike mõra. Klaas wõib weel aastaid kesta.“

Peeter Blohin, kes kogu tordi kinni pistnud, ütles nõökawalt:

„Mis tähendab lollus? Waene lesk palub Teid oma juure ja Teie lõhute klaase!“

Lesk wõttis klaasi kätte, silmitses seda ja hüüdis meeleheitlikult:

„Lõhutakse ära kogu majapidamine, lüüakse klaasid puruks. Suurepäranel! Üks külaline lõhub klaasi, teine pistab

Mihkel Lüdig.

Pühitses 22. mail s. a. oma 25 aastast tegetsemist muusikapöllul. Sündis 9. mail 1880. a. Reius, Pärnumaal, õppis Moskwa ja Peterbur konserwatooriumis; wiimase lõpetas o'elimängu ja kompositsiooni alal. Oli Peterburi Jaani kirikus organistiks ja koorijuhiks, üldjuhiks Tartu muusikapäewal ja seitsmendamal üldlaulupeol, Tallinna konserwatooriumi asutaja ning esimene juhataja.

samowari kraani ja kolmas salwrätiku tasku. Mine wõi hulluks!“

Peeter Blohin ütles kuiwalt:

„Mis seal nii palju rääkida. Sellistele inimestele tehakse lühike lõpp — antakse wastu lõugu ja wisatakse nad wäljal!“

Mina kahwatasin kriitwalgeks ja ütlesin:

„See haawab mind! Seltsimees Blohin, jätke sellised sõnad, muidu saan minagi jämedaks. Mina ei luba ka ennast emalgi lüüa, ja üldse on teesant, lõhnab sibulate järele. Mul on kodus parem tee. Peab klaasid purustama, et sellist teed ei saaks!“

Sõna järgneb sõnale, tekib kära, Blohin põrutab.

Lesk wäriseb wihas:

„Minul pole mitte kombeks sibulaid teesse panna. Wõimalik, et Teie seda kodus teete. Teie tahate mind mu külaliste ees naeruwääristada. Maalermeister, minu kadunud mees, pöörab enda

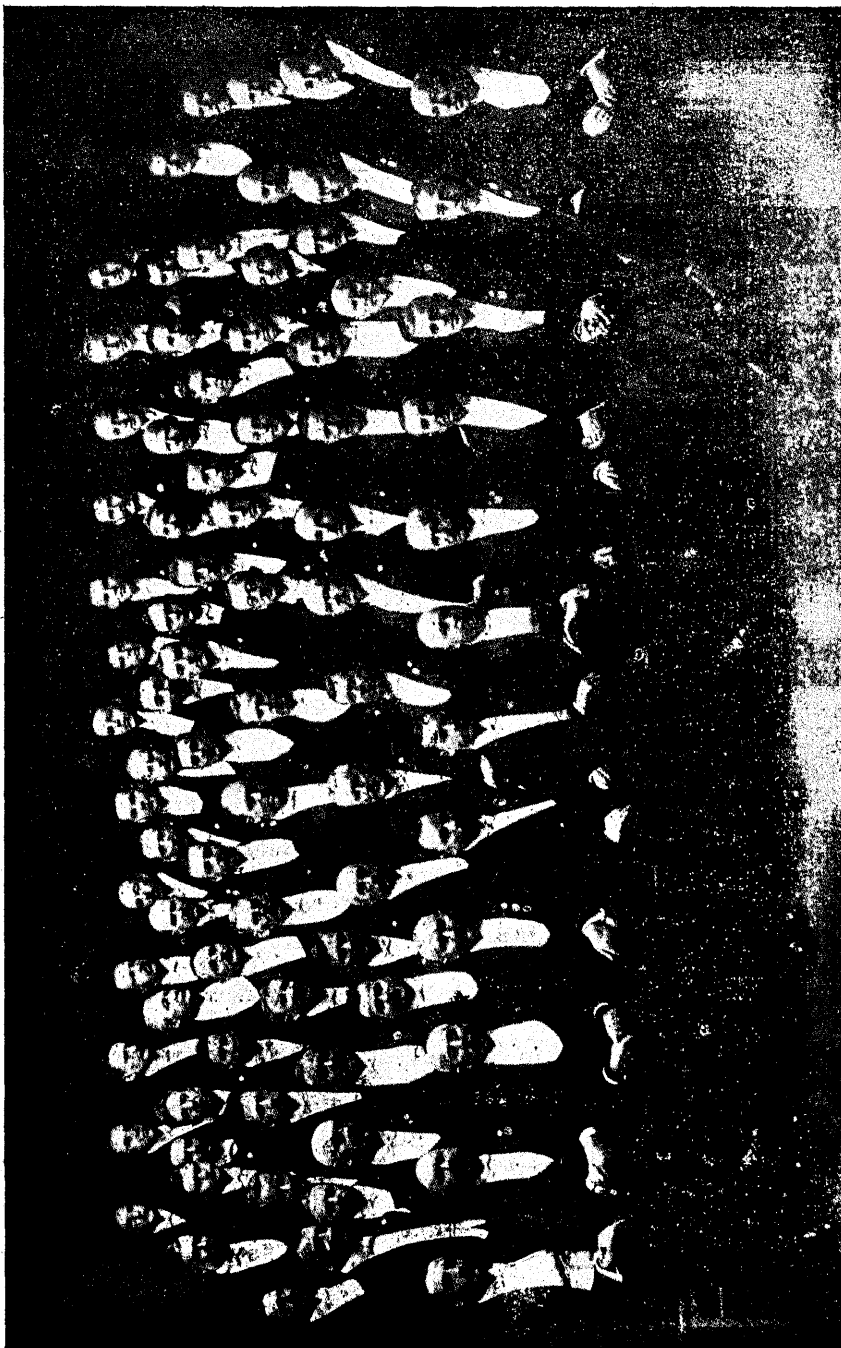
neid sõnu kuuldes weel hauas ümber.
Seda ma et jäta. Kas saite aru?"

Ma waatasin talle otsa, sülitasin
põrandale ja hüüdsin :

Imestan ja ilmun kohtuniku ette.

Kohtunik waatab akti ja ütleb :

„Nüüd tülitatakse kohut mitmesu-
guste rumalustega. Makske sellele nais-

Tallinna saksa meestelaulu selts

„Revaler Liedertafel“

pühitseb 2. juunil s. a. oma 75. aastast kestwuspäewa.

„Häbi, häbi!“ ja lahkusin korterist.

Kaks nädalat hiljem saan Blohina
asjus kutse rahwakohtuniku juure.

kodanikule lõhutud klaasi eest 20 kopikat ja lahkuge siit.“

Mina vastu :

„Mina ei keeldu maksmast, aga põhi-

mõttelistel põhjustel nõuan ma, et ta mõraga klaasi minule annab!

Nüüd ütles lesk: „Selle võid saada.“

Järgmisel päeval tõi tema kojamees mulle klaasi, see oli kolmest kohast katki.

Ma waatasin seda, andsin ta kojamehele tagasi ja ütlesin:

„Ütle neile kaabakatele, et ma ta kohtusse kaeban, sest et ta mulle waleklaasi on annud. Minu klaasil on waid üks mõra.“

Nüüd protsessin ma kuni kõrgema kohtuni ja eks me weel saa näha, kes selles protsessis võidab!

Wiimane sõna.

Waimult lahkuminewad on mees ja naine. Aga nad peaks püüdma hingelisele ühtlusele. Kes usub, abielu on roosiaed, kus alatasa päike paistab, see abiellub waleeeldusega ja pettub rängasti. Abielu on tehing, kus ühe tööd teise tegewusega ei saa kaaluda.

Waatamata moodsaile naisekutsetele on elu abielus nii jaotatud, et mees väljas töötab ja teenib, naine teenitub ja saadud majas alal hoiab ja suurendab. Võimalik, et just selle tegewuse mitmekesiduse läbi inimeste wahel tekib mõnikord erutatud meel, millel võiwad olla rasked tagajärjed, kui kumbki pool wiimastest sõnadest ei taha loobuda. Abielus, mis algul tormiline on, peitub eeldus kord hiljem, kui abikaasad ju rahulikumaks jääwad, wäga õnnelikuks saada. Ütlemata jäetud sõna õigel silmapilgul võib abielu õnnele wäga sobiw olla. Kui palju tüliküsimusi jääks katastroofiks arenemata, kui naine loobuks wiimastest sõnadest. Tähelepanekud on õpetanud, et mees küsimuse asjalikult ja objektiivselt lahendab, wõi seda lahendada katsub. Mehe rahuarmastus on peaaegu wana sõnaks saanud, millega ma aga ütelda ei taha, nagu ei leiduks ka küllalt naisi, kes on täidetud sügawa kalduwusega eksitamatu kooskõla poole.

Elu majas teeb, et naine pisisasju kergesti liialdama hakkab. Omaõiguse

nõudmine ilmub, kui ta ülekohut teeb. Oma wigasid warjatakse heameelega ligimese eest, seda intensiivsemalt jäädakse oma waate kaitsmise juure. Ja kui kord juba vihaseks saadakse, siis unustatakse sõnade kaalumine. Ja et tahetakse wiimast sõna omale, siis lüüakse lahing läbi ja see lahing omab alles selle läbi suuruse ja ulatuse, mil-line tähtsus talle antakse.

Wäga ilusasti walgustab järgmine wäike anekdoot seda tõsiasja, et waikimine abielust palju õnnetusi eemale hoiab. Ühe suure talu rentniku noor naine kurtis, et ta mees töölt tulles alati tusane ja tülihimuline olla. Ta läks ühe wana emakese juure nõu küsima. See andis talle pudelikese weega.

„Wõta sellest lonks ja ära räägi kümme minutit sõnagi,“ ütles eit, „ütelgu su mees mis tahes, tülitsegu wõi pahandagu.“

Naine tegi selle nõu järele. Kui mees pärast seda esimest korda koju tuli, paukus ja pahandas, ei lausunud naine sõnagi, sest et ta kümme minutit pidi waikima. See kordus mitu korda, kuni mees aru sai, et ta naisele oli ülekohut teinud.

Eide nõu polnud muud kui käsk tülinorijal mitte wiimast sõna omale jätta. Nõu, mida kõik naised peaksid meeles pidama, kuigi ma usun, et „Romaani“ lugejate hulgas tülinorijaid naisi ei leidu

Profuröri tütar.

Saksa kirjaniku Kurt Martin'i romaan.

11

Neiu tuius usse najale, nagu oleks teda piitsaga löödud: „Oh Jumal, isegi minu ema tahate teie hukka saata! Ta kirjendas piinatult ja löi enesele vastu rindu. „Siin, hukkuge minul Olen ju hävitatud. Hävitage mu täiesti! Aga vähemalt minu ema jätke mängust välja!“

Osthoven kehitas õlgu.

„Nii siis tekkis see kawatjus teie peas?“

Wäsimult vastas Hedwig: „Mina ei tea mingist kawatjust!“

Osthoven nõokas:

„Nii, nii! Wahest tohin teie sündinud asju pisut meele tuletada. Teie nägite, et minu poeg teie loba süütusest uskus ja kõik tegi, mis oskas, et kedagi teist kirjategiijat päewawalgele tuua.“

„Mina olen süütu!“

„Urge katkestage minu kõnet. Teil näib ikka veel tubli portsjon elujulgust olemat. Seda näitamad teie häbematud wastused.“

„Aga . . .“

„Mitte sõnagi enam! Teie teate, mis tarbekorral teie ema ahwardab!“

Neiu wajus jälle kõssi. Osthoven aga jattas:

„Kaastunne, mida mu poeg näitas, wiis teid mõttele: seda kaastunnet, mis ennast ilmutas lohutusõnades ja katsetes teid aidata, seda kaastunnet kasutada. Te ofustasite oma saatust temale sedawõrd traagiliselt kujutleda, temale oma olukorda kirjeldada nii hirmnasti ja teenimatult, et minu poeg oma üleilmses kaastundes mõttele wiidi, teid igapidi aidata ja teile teie kannatuste eest veel abielugi lubada.“

Hedwig tahtis rääkida, aga Osthoven käskis:

„Mitte sõnal kui märkasite, et ta jõledas kaastundes sellise otsuse tegi, siis hõiskasite südamas jalajasti. — Olgu peale, esiti kolm aastat wanglas, siis doktor Osthoveni proual Siis etendasite temale veel edasigi näitemängu, panite esiti, kui ta teid oma naiseks palus, pisut wastu, kõwendasite temas sellega veel enam tema otsust, kuni te talle lõpuks ometi jah ütlesite ja tema ettepaneku vastu wõtsite! Milline õnn Osthoveni perekonnale! Wang Hedwig Brandes töötas saada doktor Lothar Osthoveni prouaks!“

Ta hammustaw pilge nõõris neiu kõri, nii et ta lämbumas oli. Paludes tõstis ta käed:

„Palun, kuulge mind! Kõik on ju hoopis teisiti!“

„Kuidas teisiti?“

„Lothar . . .“

Osthoven astus toa keskele.

„Selline häbemata isik! Kas pean Teie weel kord ütleva, kuidas Teie minu poega peate nimetama?“

Neiu kogeles: „Härra dr. Osthoven rääkis oma armastusest minule . . .“

„Suurepärane!“

„Mina ei tahtnud ju . . .“

„Ei! Wang Brandes, roimar Hedwig Brandes ei tahtnudki seda armastust. Tema meelest oli see weel wähe, et pärast Brückenauft lahkumist wõis doktor Osthoveni naiseks saada!“

„Ma palusin teda, aga . . .“

„Aga?“

„Ma tean, et ta mind armastab. Ja siis tunnistasin minagi temale oma armastuse.“

„Kui romantilik! Teie peaksite näitlejannaaks hakkama! Selleks on teil wälja jõudes weel aega. Olete ju juweelid kawalasti kõrwale toimetanud, nii et Teil neist puudust ei tule. Ja need aitawad edasi!“

Nüüd waatas neiu temale: „Teie arwate, et olen huffalainud inimene?“

„Mina mitte üffi ei arma, waid ma tean, et olete huffalainud inimene: Oma nooruses olete juba otse hämmastawa huffumise saawutanud!“

Jälle wajus neiu pea longu! „Mis Te siis minust dieti tahate?“

Osthoven waatles teda uuriwalt;

„Tahan? Seda Te siis ikka juba aimate, et ma siia ei tulnud Teiega ajawiiteks jutleva! Mina tahan, et Teie üles tunnistate oma pattu, mis olete minu poja kallal proowinud.“

„Mina pole Teie pojale midagi paha teinud.“

„Teie olete ta pea segi ajanud. Tema arwab, et peab Teile nüüd ohwerdama oma tulewiku!“

„Tema ajas mulle peale. Ja . . .“

Ta peatas. Osthoven naeris.

„Kas tahate jälle waletada? Teie peate selgel sõnal ütleva, et Teil kawatjus oli minu poega oma wõrku püüda!“

„Seda pole ma teinud. Härra doktor Osthoven peab seda kinnitama. Tema oli see, kes . . .“

„Matus! Teie tahate siis arwatavasti minu poega armastada?“

Hedwig wankus; toetus wäsimult seinale.

„Rääkige!“

Tallinnas paljutuntud „Dwigateli“ wabriku ja „Balti poolitööstuse“ direktor Anton Neumanskraft pühitseb 1. juunil s. a. 25. aastast tegewust. Jubilar on sündinud Tallinnas 19. aprillil 1872 a. 1. juunil 1900 a. astus härra A. Neumanskraft Dwigateli wabrikusse teenistusesse, kus oli wahetpidamata ametis kuni 1. nov. 1915 a., millal ta lahtipuhkenud maailmasõja puhul oli sunnitud minema Wene-Balti tehasesse“ ametisse. Neli aastat hijem tuleb ta jälle üle Dwigateli wabrikusse tagasi, kus püsib kuni täna päewani. Pika teenistuse kestusel on jubilar olnud konstruktoriks, mehhanika töökodade, kalkulatsiooni büroo tehnika jaoskonna juhatajaks ja 1925. aastat alates — Dwigateli wabriku direktoriks. „Balti poolitööstuses“ on jubilar direktoriks selle asutamise päewast alates. Ka seltskondlikust tegewusest on ta wõtnud osa, olles „Tallinna Meestelaulu Seltsi“ austaja ja tegew liige ja enne maailmasõja algust „Kalewi“ ja „Lootuse“ seltside liige. Täna seks juubelpäewaks soowime jubilarile palju õnnelikke, tagajärjerrikkaid tegewusaastaid.

Anton Neumanskraft.

„Jah!“

„Dea küll! Siis teifiti! Siis tõestage seda minule! Nüüd olen Teile ütelnud, mis ma Teist arwan: et olete hullaläänud olemus, kes minu poega tahtis omale wõita. Kui see aga nii ei ole, kui Teie minu poja wastu tõesti midagi armastufejarnast tunnete, siis tõestate seda armastust sellega, et minu poja, kes oma tulewiku tahab Teile ohwerdada, ta wõlust wabastate. Kui minu poeg oma otsusest kinni peab, siis tähendab see temale seltskondlikku häwi. Teda ta ringkonnas enam ei sallita. Tema langeb ühes sellega, kes wanglast tuleb, seltskondliku boikoti alla. Ja selle tagajärg on, et minu poeg warem wõi hiljem põhja läeb. Silmanähkawalt kannatab ta juba nüüd oma Teile antud lubaduse all. Wõte, et ta kord oma sõna peab pidamaja Teiega abieluma, häwitas juba nüüd ta loomistungi, terwiist ja elutahet. Teie ajate mu poja nii hingnelt kui kehalt hukka — ja sellejuures seltskondlikult põhja. Ja seda nimetate Teie armastufest!“

Sirgesti seisib ta neiu ees.

Hedwig toetus wärisedes seinale ja sojistas:

„Mina tema põhja! Mina tema hukka! Mina — — —“

„Mina wiskas ta pea kullasse ja kirjendas meeleheitlikult:

„Ei! Ei! Ei! Seda ma ju ei taha!“

„Seda Teie taha?“ nuris Osthoven.

Jälle waatas neiu temale: „Ei.“

„Siis tõestage seda;“

„Kuidas pean ma seda tõestama?“

„Kuna tunnistate, et olete ta kiritahtlikult oma wõrku tõmmanud ja ta kaastunnet jultunud wiisil kasutanud!“

Wimise jõuga tõrjus neiu seda kahtlust:

„Seda pole ma sugugi teinud!“

„Kui Teie minu poega, keda Te ütlete armastawat, ei taha hukutada ja täitsa põhja jaata, siis ütlege kõik ära! Tunnitage kõik üles! Seal on paber, sinna kirjutage oma tunnistus! Ja see tunnistus wabastab mu poja ta südametunnistuse ees lubadusest, mis ta Teile andis. Siis näeb ta, et ta tahtis enmast ohwerdada ilma põhjuseta. Siis saab ta aru, et tema kohus mitte ei ole Hedwig Brandesega abieluda. Braegu, usub ta seda, usub, et peab! Aga Teie seletus, Teie tunnistus wabastab ta tema usust ja kohustest!“

Kahwatuult, kinnisilmil, raskesti hingates toetus neiu seinale najal. Osthoven käsib:

„Mis Te wiidate! minul on wähe aega! Istuge laua ette! Mina ütlen Teile ette!“

Neiu sojistas: „Tema peab mind tõesti pahaks arwama! Tema peab mind põlgama, wihkama, needma!“

Sammu wõi kats lähenes ta prokurörile. Ta filmad olid täis kohutust: „Ma ei wõi seda! Ei wõi!“

„Beate!“

„Ma ei taha tema ees pahana seista!“

„Kas soowite ennem ta hukkamist?“

„Soowin ta õime!“

„Ah selline olete!“

Meeleheitlikult ringutas neiu.

„Tapke minu! Aga ärge surdige mind sellisele tunnistusele!“

Osthoven kirjutas wihajelt:

„Jätke kord juba oma wirtul Minule see ei mõju? Istuge siia ja kirjutage! Annan Teile weel kümme minutit aega. Siis lahkun ma. Kui ma Teile kirjutatud tunnistust kaasa ei wõta,

siis lasen homme Teie ema wangistada ja saadan ta wanglassel!"

Hedwig wankus laua juure. Ta hääli ilmutas uut jõudu: "Ütelge ettel!"

Osthoven hingas kergemini.

"On wiimane aeg, et taipate! Mafel! Tunistan, et ma oma kaitzja, härra doktor Lothar Osthoveni peale omakapupüüdlilikul, kuritahtlikul ja südametuumistufeta wiisil katfufin mõjuda, et ta minu . . ."

Ukfele koputati. Osthoven ei hoolinud sellest, waid jattas: "omale . . ."

Uuesti koputati. Ürritatult sammus ta ukfe juure ja kistis selle lahti.

"Kas ma ei ütelnud . . ."

Tarretult waatas ta mehele, kes ta ees seisis.

Lothar Osthoven astus läwele ja tema kannul tuli wangla ülem.

"Anna andeks, isa, et ma sinu jutuaianiist minu pruudiga ekfutan!"

Profurör kähwas sirgetks.

"Lothar!"

"Tulen asjas, mis edasiliikfamiist ei kannata! Siin, kiri on wanglauilema käes. Preili Hedwig Brandes, minu pruut, tuleb wiibimata wabas-tada. Tema süütu kuriteos Herbert Simringi asju on tõestatud. Simring ja tema sõber Reim on kuritegijad ja istuwad juba wanglas."

Lothar ruttas Hedwigi juure.

"Hedwig! Armas, waene Hedwig!"

Neiu langes elutult põrandale.

20.

Profurör Osthoven sõitis kõige halwemas tujus linna tagasi. Ta sõitis kõhe kohtumajja, kus ka profurörü ruumid olid. Waewalt oli ta oma ametituppa astunud, kui teine profurör, doktor Greilinger, tema juure ruttas.

"See on pagana paha lugu, armas ametiwend! Hedwig Brandes on ometi süütu!"

Osthoven käis ärewalt edasi ja tagasi.

"Üskumatul kuulmatu!"

"Teie härra poeg on kõhe ise Brückenauise sõitnud. Kas olete temaga rääkinud?"

"Olen."

"Siis on ta Teile wististi juba kõif jutustanud?"

"Ma ei tea weel midagi lähemat."

"Mitte? Kumal lugu! Müüd mõime walmis olla ilusa kallalekippumise peale ajakirjanduse poolt. Teie härra poeg lastis juba margata, et ta Hedwig Brandese süütusest . . . Mina olen ülbse wäga üllatatud. Teie härra poeg ütles meile, et Hedwig Brandes tema pruut olla."

Osthoven wankus. Wahtis tarretult ametiwennale.

Milksed kahjurõmsad filmad Greilinger legi! Kui pilkawalt ta waatas! Muidugi! See'p see kuulus ametiwendlus oli! Kõif parastafid teda müüd, et ta Hedwig Brandesega oli ekfinud. Ja tundsid weel enam löbu sest kuulmatust fihla-teatest!

Ohwardawalt waatas ta ametiwennale.

"Sellega pole minul tegemist! Midagi pole mul tegemist selle isifuga! Kui see isif tõesti minu poja pruut on, siis ei muuda see kõfisa-ja! Nii wõi naa —, see isif pole minu jaoks olemas! Minu poeg peab sellest oma järeldused tegema!"

"Oh wabandage! Mõtlesin, et Teie poeg Teiega juba kõif on rääkinud."

See ei muuda midagi minu praegu awal-datud seisukohast."

"Härra doktor Osthoven oli wäga kuri tookordse eeluurimise käsitamise peale."

"Teatage mulle kõif lühidalt!"

Heameelega. Hedwig Brandese, tahtsin ütelda, preili Brandese wend . . ."

"Misjaoks selliseid kõnekäände!"

"Nii siis, Hedwig, Brandese wend on — wististi oma teise õe abiga — juuweelikaup-meest Andreas Reimi Rõlnis tähele pannud. Reim on Simringi ärisõber ja tunnistas tookord wäga raskesti Hedwig Brandese wastu. Tema wande tagajärjel maksti siis ka kõrge finnitussumma wälja. Lühidalt! Reim lastis küll selle neiu kuuldes mõne sõna kuffuda ja selle neiu wend äratas Rõlnis ühe kriminaal-politseiniku huwi Reimi wastu. Reim meelitati sektiwoomingule ja seal jutustas Reim Simringiks riietunud kommiskarile kogu loo ära nõnda, kuidas see tookord tõesti sündis. Simringi trefooris polnud ülbse juweele; see kõif mõtles Simring wälja ja Reim toetas teda sellejuures jõuga ja nõuga. Simring juhtis kahtluse wäga osawasti Hedwig Brandesele, kes siis paraku ka hukka mõisteti . . . Noh, seda enam munta ei saa! Andreas Reim istub müüd Rõlnis ja Simring wangistati neli tundi tagasi. Kui talle Reimi tunnistus ette loeti, wajus ta kokku. Ta ei katsumudki weel salata. Müüd süüdistawad need kaasklased üksteist wastaniist peafüüs; kumbki ütleb, et teine ta siäse wedanud. Teie härra poeg andis asja kõhe ajaleh-tebedele teada. Ohtulehed toowad wististi juba esimesjad kõmutated Hedwig Brandese wabaks-lasfmitsest."

Osthoven äigas käega üle otfaesise. Ta näis ifka olemat wäsinud.

"Seda ma ial ei oleks oodanud!"

Kohtuteener tõi telegrammi. Osthoven rebis selle lahti, luges ja lahutas.

„Olen siin Kölnis antud jälge jälginud. Mingisuguses Kölni firmas teenib keegi Helene Osten. Selle neuu käekiri läheb Teie tütre käekirjaga täiesti ühte. Helene Osten ära reisinud. Jälgin teda. Lange.“

Profuurör wahtis ifka meel tarretult telegrammile, kuigi see tal oli juba ammu läbi loetud. Ta käed wabisesid kergesti.

Mis see oli? Kas langes kõik täna koftu?

Profuurör Greilinger küsis: „On see paha sõnum, herra ametiwend?“

Osthoven sirgus jälle.

„Ei midagi tähtsat. Tänan Teid teadete eest. Lähen nüüd koju. Aga tulen armatavasti warsti siia tagasi.“

Ta wõttis auto ja peatas warsti pärast seda oma maja ees.

Ukseawaja Johanna Wirner taganes üllatatult. Nii ahwardawalt polnud herra profuurör weel iial temale waadanud. Mis oli siis jälle juhtunud?

Osthoven urises:

„Saate preili Helene wiibimata minu tupp!“

Ja sammus oma töötoa poole.

Johanna ütles aralt:

„Wabandage, herra profuurör, armuline preili ei ole kodus.“

Osthoven käawas ümber: „Miks Te mulle seda kohe ei ütelnud?“

„Mina . . .“

„Kus ta wiibib?“

„Paruniproua von Lunzeni juures. Ta ütles mulle vähemalt, et . . .“

„Kas jutustate juba jälle mõnda romaani? Mina nõuan lähikesi wastuseid!“

Ta seisus wälisukse juures ja wiskas selle painudes oma taga kinni.

Nii siis Ewa juures! Ja tark Ewa oli lastunud pettal Samuti Hermann! Noh, see oli ju armunud! Tore! Armunud Helene Osthovenisse, kes ei olnudki Helene Osthoven! Kas ta seda tõesti ei olnud? Eil! Aga misjaoks see kõik? Mis peitus selle taga! Kes oli see, kes ennast nimetas Helene Osthoveniks?

Tüdruk juhatas ta saali.

Ewa v. Lunzen tuli talle ärewalt wastu.

„Nii siis oli see waene neuu ometi süütul!“

Osthoveni kulnud läksid kipra: „Kes?“

„Aga Heinrich! Kes siis muu kui preili Brandes! Mul on seft! Waesest neuust tuline lahju. Kui mõelda, et inimene süütult pannakse wangi ja süüdlaseks! mõistetakse . . .“

Ta wärises.

„Kuidas wõis ta waene kannatada! Her-

mann teatas meile telefoni kaudu kõik. Kas Lothar sõitis kohe Brückenausje?“

Osthoven käawas sirgeks:

„Jäta minu selle looga rahule! Olen siin palju tähtsama asja pärast!“

Ewa waatas temale lohkudes otsa, Sellist terawat tooni ei olnud Heinrich tema wastu meel iial tarwitanud. Uuriwalt waatas ta wennale näkku. Ja ehmatas.

„Mu Jumal! Mis sul ometi on? Kas see siis küllalt tähtis ei ole, et süütu wiimaks ometi wabaks saab? Lothar on ometi kallimeelne inimene!“

Bilkawalt hakkas Osthoven naerma:

„Suurepäranel! On ta sinu ka juba pulma kutsunud? Ja sina wõtad kutsu ometi wastu?“

„Sa tead nüüd . . .“

„Jah, tean. Ja tänan sind ka. Sa teadsid seda kuulmatut asja juba enne mind ja ei arwanud tarwitaks seda mulle teatada! Wõtad kogu selles loos seisukoha minu wastu, mis minu arust — pehmelt öelda — arusaamatu peab olema.“

„Lothar palus mind . . .“

„Hea küll! Ewa von Lunzen on siis walmis oma wenuapoja Lothari pruuti awalikult perekonnaliikmeks tunnustamal Ewa von Lunzen on walmis Lothar Osthoveni pruuti, endist wangi Hedwig Brandes.“

„See waene laps sattus ju täitsa süütult wangi!“

„Ah nii! Noh, kuidas see sulle meeldib!“

Ewa aga palus:

„Heinrich, tahan sulle midagi ütelda ja sinult midagi paluda. Lothar on mulle oma südametunnuse wälja puistanud. Tunnistan awalikult, et olin tema wastu nõutu. Ei osanud seisukorda hinnata. Aga kui ma üksi jäin, mõtlesin kõik küpselt järele. Ja sain Lotharist aru. Tema loodab — selle netuga õnnelikuks saada. Mina soowin temale kõige paremat õnne. Ära astu tahe inimese wahel! Kui Lothar seda neiu armastab, siis wõta ta tütrena wastu. Mina usun, — mõista mind õieti, — asi on nii: Sul on palju selle waele neuu wastu heaks teha!“

Osthoven tõrjus: „Jätal Tean, mis pean tegema! Kus on Helene?“

„Kollases toas. Kas tahad meie seltsis teed juua?“

„Tänan! Kutsu ta siia! Jäta meid üksi. Mul on temaga rääkida!“

Ewa silmitses teda kartlikult. Ta aimas midagi ja wiivitas.

„Heinrich! Sa oled ärritatud! Kas ei tahaks ja enne . . .“

„Ma palun weel kord Helenet siia kutsuda.“

Ja siis jäta meid üksi. Wõi parem: tulgu ta ja me sõidame koju!"

"Eil Minul on siin veel moeasjus rääkida." Ewa rääkis äkki õige ruttu. "Mü on kiire. Helene peab mulle nõu andma. Rääkige üksteisega siin. Mis sul ometi on?"

Osthoven tõstis käe: "Dot! Ja kutsu nüüd Helene!"

Ewa lahkus ohates.

Osthoven istus wäikesele lauale ja wõttis taskust paberilehe.

Helene ülmus:

"Tere, isa! Sa tahad minuga rääkida? Mis?"

Osthoven kahwatas: "Jstu siia! Siin on paber. Seal on pliiats — kirjuta! Üks koik mis. Kirjuta minu aadress! Eil Mitte niil Wõta pliiats pöidla ja esimese sõrme wahel!"

Helene tundis were oma põskedele tõuswat.

"See ei lähe. Nõrkus pöidlas . . ."

"Läheb! Katsu! Soowin, et kirjutad, nagu ja kirjutasid warem. Seni oled alati maalinud üstisuid tähti abitult. Nüüd kirjuta nagu ja warem kirjutasid. Kirjuta! Sinu käekiri peab olema ometi weel tuntaw."

Helene kumrardas paberi kohale. Osthoven nägi, et ta käsi wärises. Ohates raputas neiu peab.

"Ei lähe tõesti!"

"Ma käsin!"

Osthoveni hää! ähwardas ja Helene tundis seda. Ta wõttis pliiatsi ja lastis käe langetada.

"Ei saa!"

Osthoven haaras ta käerandmest finni.

"Ei! Sa ei saa! Sest et sa iial nii ei oska kirjutada kui Helene Osthoven! Sest et sa ei ole Helene Osthoven! Sest et sa oled seisleja! Sest et sa walega oled siia tulnud! Sest et õige Helene Osthoven ei tea kus wiibib."

Ta kargas jalule ja kiskus neiu kättpidi karmilt üles.

"Teie seletate mulle jalamaid koik ära! Kes Teie olete?"

"Olen — tõesti Teie tütar!"

"Häbematu! Siis kirjutage siia sellele paberile! Aga seda polegi ju waja. Teie ei oska nii kirjutada kui Helene! Sellepärast mängisite tegi algusest saadik kommetit. Sellepärast nurtsesite omale käewigastuse! Muidugi meelddi! Teie käekiri oleks Teie ju ära annud. Aga mina tahan Teile näidata, mis tagajärg sellel on, kui profurör Osthoveniga tahetakse mängida! Nüüd on mul koik selge. Üksikasjad, mis mind kohe Teie tulekul üllatasid ja mis minu arust mu tütre juures wõõrad paistisid

olewat, on nüüd leidnud lahenduse! Teie ütlete mulle wiivitamata, kes Teie olete!"

Helene palus: "Lase mu käsi lahti!"

Osthoven raputas teda ägedasti:

"Arge ütlege mulle enam fina! Tahan enne teada kes Te olete! Ette ma Teie kätt lahti ei lase!"

"Ma ei saa muud ütelda. Olen — Teie tütar!"

"See on wale! See on pettus!"

"Aga ma räägin siiski tõtt!"

"Tõtt! See on tõesti"

"Neiu kogeles: "Kui Teie mind lahti ei lase, kutsun ma tädi Ewa!"

Osthoven naeris: "Tädi Ewa! No waata! Nüüd on "tädi Ewaga" asi otsas! Kas jõuate wiimaks ometi selgusele, et Teie osa mängitud on? Ütelge mulle oma nimi! Silmapilk!"

Jälle waatas neiu temale:

"Minu nimi on Helene Brandes!"

Osthoven wabastas ta käewarre ja astus tagasi. Uskumatult ja tarretult wahtis ta rääkijale. Uwas suu, aga ei leidnud sõnu. See kestis waid mõne hetke. Siis puristas ta:

"Wõi siis see! Jah, see mõib õige olla. Siis see! Üks Brandes esitas siin nädalaid minu tütar, tegi . . . Mis see on? Kas mind

siis see kaabakari igalt pooli piirab! Minu poja on üks Brandes wõrgutanud, on ta hukkurisele wiinud. Ja siin, siin seisab jälle üks Brandes! Seisab Brandes siin, kus minu tütar peab seisma! Mis minu tütreaga on sündinud? Kus on minu tütar? Mis see koik peab tähendama?"

Helene nuuskus. Ei wastanud. Raredasti hakkas Osthoven naerma.

"See isik sai siis sellega walmis, et mängis siin Helene Osthoveni osa. Omandas enesestmõistetawalt ja häbematu! koha, mis kuulub Helene Osthovenile!"

Ta astus neiu juure ja kiskus tal käe silmade eest.

"Teie! Teie Seiklejal! Betis! Ma tunnistan Teie wangistatust!"

Helene oigas: "Laste mu lahti!"

Osthoven pilkas: "Nii on see hea, nii on see hea! Üks Brandes pääses tänawanglast, teine läheb sinna homme! Been perekond! No nüüd peab minu poeg ometi taipama, millise olemusega tal tegemist on!"

Läwel seisis Ewa von Lunzen ja tema taga hüüdis erutatud hää!

"Onu Heinrich!"

Profurör lastis Helene lahti ja waatas ukse poole.

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Walimistel.

Reegi naine katkestas ühe kühutuskõneleja kõne ja hüüdis temale: „Kui Teie minu mees oleksite, ma annaks Teile kihwti!“ Millele kõneleja vastas:

„Ja kui Teie minu naine oleksite, wõtaksin ma selle Teie käest heameelega wastu!“

Kahewõitlus.

Mumm ja Pumm on pahased.
Kutsuwad üksteise kahewõitlusele.

Hommik ahetab, udu tõuseb. Mumm ja Pumm seisawad wastastikku.

„Üks meist peab platsile jääma,“ kisendab Pumm.

Wastab Mumm:

„Eks saa näha!“

„Mis tähendab: eks saa näha,“ ütleb Pumm, „sina saad seda näha, mina lähen nüüd koju.“

Luiskajad.

„Kuna parajasti jahist räägime,“ ütleb ameeriklane, „siis ütlen, kord lasksin ma ühel päewal 999 neppi maha.“

„Aga, aga,“ ütles inglane, „miks ei ütlen Teie siis otsekohe ümmarguselt tuhat?“

„Ei. Lasksin 999. Ühe nepi pärast ei hakka ma waletama,“ wastas ameeriklane.

Nüüd jutustas inglane pika loo mehest, kes Inglismaalt Liverpoolist Bostoni (Ameerikasse) ujunud.

„Kas nägite teda tõesti ise ujumas?“ küsis ameeriklane tungiwalt.

„Muidugi nägin. Meie aurik jõudis temast parajasti mööda, kui ta Bostoni sadama poole ujus.“

„Well, mul on tuline hea meel, et Teie teda nägite; see teeb mulle suurt rõõmu! Wiimaks ometi on mul tunnistaja!! Sest m i n a olin see mees!“

Ajalehe kaastöölise elamus.

Tuntud poliitikategelast interjuuwati tihti, tihedamini kui see temale armas oli. Kord istus ta lõbusasti westes ühes klubis, kui temale üks wõõras noormees lähenes ja teda tungiwalt palus tema seltsis toa teis: nurka tulla. Sinna jõudes sosistas wõõras:

„Olen ** toimetuse liige ja soowiksin heameelega teada, mis Teie meie wälispoliitikast arwate?“

Poliitikamees waatas imestades üles. Siis ütles ta lühidalt:

„Tulge mulle järele!“

Ees sammudes wiis ta noore mehe lugemistoast läbi pika koridori, sealt söögisaali, söögisaalist rieteruumi hämarasse nurka. Seal sosistas ta ajaleheheneeegrile tasakesi kõrwa:

„Sellest pole mul vähematki aimdust!“

Wahetus.

Räägiti ilusast, kaheksateistkümne aastastest neust, kes rikkale, wiiekümne aastasele läinud, ja kahetseti teda.

„Ärge teda kahetsege,“ ütles Tristan Bernard.

„Miks mitte?“ küsisid kõik.

„Ütlen teile,“ wastas Bernard, „küll ta wahetab oma wiiekümnese warsti káheks kahekümnewiieks ümber...“

Ei saa korraga!

Oskar Blumenthalilt, kes omal ajal teatriarwustusi kirjutas ja keda nende arwustuste pärast Berliinis „weriseks Oskariks“ kutsuti, küsis kord üks daam, mispärast publik ühe wága igawa náitemángu ettekandmise puhul pole wilistanud.

„See on selge,“ ütles Blumenthal; „wilistada ja agutada — korraga ei saa!“

Ainus suur silmapilk

Mõne inimese elus on hetki, mil ta tunneb, kui wálke ta on.

Poliitilised ilukõnelejad on kui sepad, kel mitte nii wága táhtjas ei ole raud, mida nad taowad, kui kasutumad, aga toreded sádemed, mis laiali lendawad.

Nõrk saab selleks, milleks inimesed teda peawad; tugew sunnib neid end selleks pidama, kes ta on.

Paras wastus.

Keegi waimuterawuselt tuntud, aga inetu mees püüdis üht ilusat daami wõita, kuid ei saawutanud tagajárgi. Kord jalutuskáigul tähendas ta waimustawalt:

„Oh, kui ilus Teie olete!“

„Paraku,“ wastas daam, „ei wõi ma seda Teist mitte tõendada.“

„Ometi,“ ütles haawatu ruttu. „Tehke seda nii kui mina teen: waletage!“

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 4.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „	„ 5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „	„ 2.50

WÁLISMAILE:

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Täiendage oma raamatukogu
kõidetud „Romaan'i“ aastakäikudega:

Aastakäik	1922	Ilu- ja poolnahkköites	7.—
„	1923	„ „	9.—
„	1924	„ „	950.
„	1925	„ „	950.
„	1926	1927 ja 1928 a. „	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suuromatest rmtkpl. ja talitusest, **Müürivahe tän. 16, telefon 12-53**

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Londonist värviküllaseid kevade- ja suveriideid oman kaunima lootuse neid soovitada oma lugupeetud tellijaskonnale

Austusega. **M Johanson.**

Lõhnaõli „N A M A D A“
pikantseim lõhn!

Nõudke igal pool!

Iludust saavutab

KREEM FASCINATA

LÕHNAÕLI FASCINATA

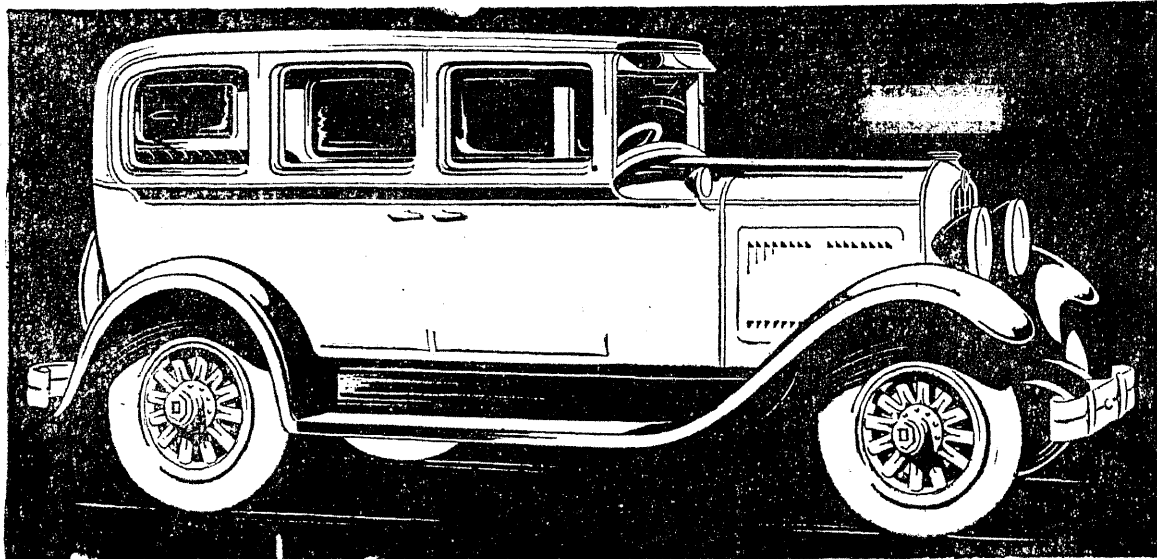
PUUDER FASCINATA

EAU DE COLOGNE FASCINATA

FASCINATA

Lõhnaseep „Fascinata“!

Kreemi seep.
Originaal Kölni vesi Joh. Maria Farina
z. Stadt Rom i. Köln.

DURANT SIX „60“ 4-UKSEGA SEDAN

DURANT

DURANT „40“ 4-sil.
DURANT „60“ 6-sil.
DURANT „66“ 6-sil.
DURANT „70“ 6-sil.

ERANDLIKULT HEADJ VÄÄRTU-
SED, MIDA PAKUTAKSE UUSIS
DURANT MUDELEIS, ON TEINUD
NIME DURANT KUULSAMAKS
AUTOTÖÖSTUSES.

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.